PSİKOLEKTİF+

SAYI 11 - MAYIS 2021

Her 3 ayda bir yayınlanır.

Fatma B. Şimşek
Cep Herkülü: Naim Süleymanoğlu

Ecem Baykut
Aşkın Celladı

Özlem Tekin
Duvara Karşı

Elif Altay
Merhaba ve Hoşça Kal

Gizem Ataş
Kardeşini Doğurmak

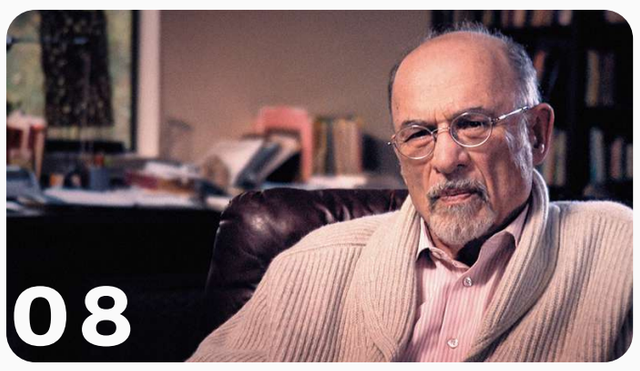
Mücahit Akkaya
Hizmetçiler

İÇİNDEKİLER

06

Gizem Ataş
Kardeşini Doğurmak

08

Ecem Baykut
Aşkın Celladı

11

İlkyaz Ç. Armağan
Mülksüzler

15

Seren Tuğçe Ay
Benliğini Arayan Çocuk

20

Fatma B. Şimşek
Cep Herkülü:
Naim Süleymanoğlu

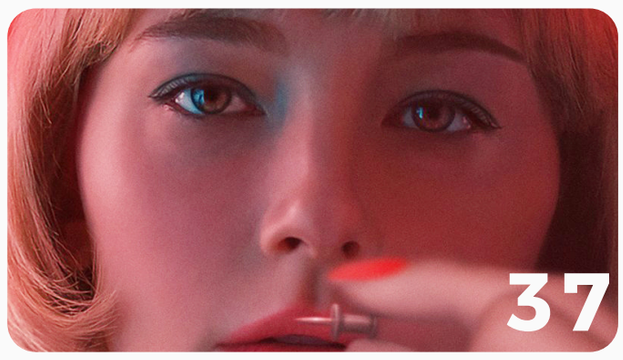

26

Özlem Tekin
Duvara Karşı

31

Mine Tekin
The First Grader

Tuğçe Erdem
Swallow

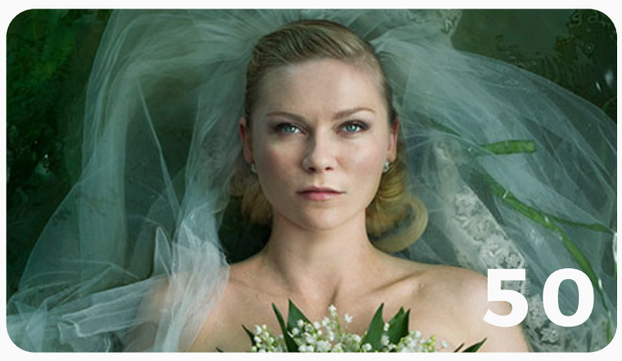
Ayşenur Öztürk
Hayallerim, Aşkım ve Sen

Ayşe Çokyavaş
Vavien

Feyza Kılınç
Melancholia

Elif Altay
Merhaba ve Hoşça Kal

Mücahit Akkaya
Hizmetçiler

/psikolektif
/psikolektif
/psikolektif
/psikolektifresmi

Dergi tasarımı: Eyüpcan Işık
Film ekibi yöneticisi: Ayşe Çokyavaş

GENEL YAYIN YÖNETMENİNDEN

Merhaba değerli Psikolektif + dergisi okuyucuları. Psikolektif + dergisi yepyeni sayısıyla sizlerle buluşuyor. Dopdolu içeriğe sahip 11. sayımızda sizleri 7 film, 4 kitap ve 2 tiyatrooyunu incelemesi bekliyor. Film incelemelerinin dördü yerli sinemanın ürünü iken üç film yabancı sinemaların arasından seçildi. Film incelemelerinin temalarına azim, mücadele ve kararlılık ile bireysellik hakim görünmektedir. Kitap incelemelerine bakıldığında iki akademik, bir edebi bir de araştırma-inceleme-sosyoloji başlıklı eserlerin seçildiği görülmektedir. Ensest, varoluşçu terapi ile iyileşme, bilim-kurgu ve bireysel farklılıklara vurgu, kitapların temalarını ortaya koymaktadır. Son olarak tiyatro oyunu incelemelerine bakıldığında ise incelenen iki oyunun da çeviri eserler olduğu görülmektedir. Tiyatro oyunlarında ortak tema olarak benlik çatışması hakimdir. Derginin kapağında ise film ekibi yöneticimiz Ayşe Çokyavaş'ın incelediği Vavien filminin başrolü Binnur Kaya bizleri karşılamaktadır. Birbirinden farklı rollere hayat veren, duyguların hayat bulmuş hali diyebileceğimiz sahneleri beğeni ile izleyicilere aktaran Kaya, 1972 yılında Ankara'da doğmuş, aslen Elazığlıdır. Bilkent Üniversitesi'nde tiyatro eğitimi alan Kaya; tiyatro, sinema sahnesinin yanında TV dizilerinin aranan yüzü haline gelmiştir. Yabancı Damat, Avrupa Yakası, Türk Malı ve Kırmızı Oda adlı TV dizilerinin yanında, bu sayıda incelemesini bulabileceğiniz Vavien filminin yanı sıra Cinayet Süsü ve Azizler filmlerinde de rol almıştır.Tiyatro sahnesinde ise Kadınlar Koğuşu, Kozalar, Damdaki Kemancı ve Vahşet Tanrısı oyunları ile izleyicileriyle buluşmuştur. Binnur Kaya'ya Türkiye sinemasına yaptığı katkıdan ötürü müteşekkiriz. Oyunculuğunu zevkle izlemeye devam etmeyi umuyoruz. Son olarakdergi ekibimize dolayısıyla Psikolektif ailesine bu sayı ile birlikte katılan Psikolog Gizem Ataş ve Psikolojik Danışman Ecem Baykut'a aramıza hoş geldiniz diyorum. Bugünlerde (12Nisan) artan vaka sayısıyla gündemdeki yerinden düşmek bilmeyen korona virüsün ülkemize ve insanlığa daha fazla zarar vermeden bitmesini bir kez daha temenni ederek sizi birbirinden nitelikli içeriklerin yer aldığı, Psikolektif + dergisinin 11. sayısı ile baş başa bırakıyorum.

Mücahit Aktaya

Genel Yayın Yönetmeni

kitap incelemeleri

KARDEŞİNİ DOĞURMAK

Yazarı: Büşra Sanay **Yayınevi:** Doğan Kitap **Sayfa:** 369.
Basım Yeri ve Tarihi: İstanbul, 2018

Anlatmaya kelimelerin yetmeyeceği gerçeklerin anlatıldığı kitabına, Cengiz Aytmatov'a ait bu sözlerle başlamış Büşra Sanay. "Türkiye'nin en mahrem yerinde görülmeyen, görmezden gelinen bir yara: ensest." diyor. Zaten kitabın asıl amacı da bu kanayan yaraya parmak basmak. Bu amaç doğrultusunda 2015 yılında Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu başkanı Canan Güllü ile yaptıkları "Türkiye'de Ensest Gerçeği" başlıklı röportajı çok ses getiriyor. Hatta öyle ki röportaj Ingiltere'de bir üniversitede psikoloji dersinde okutuluyor, inceleniyor ve araştırma konusu oluyor. Ensest konusuna eğilmenin bir zorunluluk haline geldiğini ve toplumda var olan bilgi eksikliğini görmüş olacak ki bu kitabı yazmak için kolları sıvıyor. Sonunda ise ortaya bu kitap çıkıyor: *Kardeşini Doğurmak*.

> *"İnsan her şeyi anlatamaz. Zaten kelimeler de her şeyi anlatmaya yetmez."*
>
> **AYTMATOV**

Kitabın yazılma aşaması oldukça zorlu bir süreç. Çünkü kitabı yazmak için Türkiye'nin farklı birçok yerine gitmesi, röportaj yapmak için izinler alması ve birçok insanla konuşması gerekmiş. Kitapta mağdurların ilk ağızdan aktardığı olayların yanı sıra; enseste tanıklık etmiş öğretmen, psikolog psikolojik danışman sosyal hizmet uzmanı, doktor, avukat gibi çok çeşitli meslek grubundan insan da yer almış. Aynı zamanda kitapta sadece mağdurun yaşadığı olay, ailevi ve kişisel özellikleri değil ensest suçlularının bilgileri de yer alıyor. Tabi enseste maruz kalan bireylerde izlenmesi gereken yollar, aileye düşen sorumluluklar, yardım istenebilecek kişi ve kurumlar, mağdurun psikolojisini korumak adına yapılabilecekler ve hukuki sürecin işleyişi gibi birçok faktör üzerinde durulmuş. Özellikle mağdurun adli mercilere başvurduğu

zaman yaşadığı korku ve kaygıyı azaltmak ve sonrasında sağlıklı bir psikoloji sergilemesini sağlamak adına ruh sağlığı çalışanlarına birçok ipucu verilmiş. Ayrıca kitapta aile içinde ve hukuki sürecin işleyişi sırasında yapılan yanlışlar ve düzeltilmesi gereken sistem eksiklikleri de yer bulmuş.

"Ne demem gerektiğini bilmiyorum. Bildiğim tek şey, yorulduğumun farkındayım. Çocuklar ölüyor üstat. İnsanlar ise her şeyi meşrulaştırıyor. Yoruldum... Bir serçenin cadde ortasında yağmura yakalandığı için uçup uçmamak arasındaki kararsız bekleyişi vardır ya, işte ölümü ya da yaşamı öyle beklediğimi hissediyorum." Bu cümleler abisi tarafından istismara uğramış ve sonrasında intihar girişiminde bulunmuş bir çocuğun veda mektubundan alıntı. Mektubu okuduğumuzda üzüntü, karamsarlık, mutsuzluk ve umutsuzluk duyguları net bir şekilde göze çarpıyor. Ve en çok da suçluluk... "Temiz bir bedene sahip değilim." diyor. Tabi bu hayat hikayelerinden sadece biri. "Ben çilekli süt istiyorum.", "Dedeme ceza ver anne."

Hepimiz için normal sayılabilecek bu sözlerin aslında ne kadar ağır anlamlar barındırdığını okuyunca anlıyoruz.

KİTABA İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Bu kitap Türk edebiyatında araştırma/inceleme türü olarak yer almış olsa da bu şekilde bir sınırlamanın yetersiz olacağını düşünüyorum. Çünkü psikolojik, sosyal, toplumsal, dini ve hatta mitolojik birçok bilgi içeren bu kitap aslında gerçeklerimizi anlatıyor. Bizim toplumumuzda yaşanan, ne yazık ki çoğunlukla görmediğimiz, duymadığımız gerçekleri... Okurken gözlerinizin dolacağı, nefesinizin kesileceği, devam etmekte zorlanacağınız o kadar çok bölüm var ki. Sağır, dilsiz olduğumuz belki içimizde yaşayan bu insanlar için bir şey yapamamanın verdiği utanç, kızgınlık ve azabı hissedeceksiniz. Bu hisler belki de ensesti biraz da olsa görmemizi sağlayacak ve bana göre işte tam da bu noktada Büşra Sanay ve yazımda yardımcı olan herkes amacına ulaşmış olacak. Görecek, hissedeceksiniz...

Gizem Ataş
Psikolog

AŞKIN CELLADI

Yazarı: Irvin Yalom **Yayınevi:** Remzi Kitabevi **Sayfa:** 303.

Basım Yeri ve Tarihi: İstanbul, 2016

Şöyle bir sahne düşünün: birbirlerini tanımayan dört yüz kişiye çift çift ayrılmaları ve eşlerine şu bir tek soruyu tekrar tekrar sormaları söyleniyor. "Ne istiyorsun?"

Çoğu kez birkaç dakika içinde oda yoğun bir heyecanla sarsılır. Erkekler kadınlar derinliklerinde çalkantılar yaşarlar. Sonsuza dek yitirmiş oldukları kişilere, ölmüş ya da yanlarında olmayan eşlere, arkadaşlara, sevgiliye, çocuklara seslenirler. "Seni tekrar görmek istiyorum". "Sevgini istiyorum". Benimle gurur duyduğunu bilmek istiyorum". "Dönmeni istiyorum öyle yalnızım ki". "Hiç yaşamadığım çocukluğumu istiyorum". "Sevmek sayılmak istiyorum". "Sağlıklı olmak, yeniden genç olmak istiyorum".

Sahi siz hayattan ne istiyorsunuz? Ne zaman ki ulaşılmaz istekler tüm yaşamımıza egemen olur, o zaman yardım almaya yöneliriz.

Şu soru insanın varoluşunu sorgulamasına neden olabilecek en temel sorulardan biridir. Ne çok istek ne çok acı ne çok özlem yatar bu birkaç dakikalık düşünme sürecinde. Yazgı acısı, varoluş acısı. Bu inceleme yazısı, yazarın bu kitaba sığdırdığı varoluşa yönelik olarak çalıştığı psikoterapi öyküleri üzerine olacaktır.

Yaşamın anlamı, ölüm, anlamsızlık, farkındalık gibi temalar varoluşçu terapinin konu alanlarıdır. Yazarımızda bu romanında bu temaları ele alıyor.

Bu bölümden sonrası kitap hakkında ipuçları vermektedir.

Kitabın yazarı olan Irvin David Yalom,13 Haziran 1931 yılında Washington şehrinde dünyaya gelmiş Amerikalı psikanalist, psikoterapist ve yazardır. Profesör unvanına sahip olan yazar oldukça zengin bir yapıya sahip, bilimsel kitapların ve romanların sahibidir. Yalom, varoluşçu psikoterapinin en önemli temsilcilerinden biridir. Terapilerinde varoluşçu yöntemi kullanmış ve bu yöntemlerin bazılarına "Aşkın Celladı" kitabında yer vermiştir. İnsan olmanın ne demek olduğunu sorgulayan varoluşçu terapi, insanın varoluşunu inceleyen varoluşçu felsefeye dayanmaktadır. Bu terapiye göre bireyler "Ben kimim?" "Ne için yaşıyorum?" gibi sorularla varoluşlarını sorgularlar ve farkında olmaya çalışırlar.

Kitap ilk olarak ismini de aldığı Aşkın Celladı bölümü ile başlamaktadır. Bu bölüm, Thelma isimli kadının terapistiyle 27 gün boyunca yaşamış olduğu duygusal ilişkiyi ve sonrasında yıllar boyunca haber alamadığı halde sürmeye devam eden derin aşkını konu alıyor. Harry ile evli olmasına rağmen yaşadığı bu 27 günlük süreci atlatamayan danışan, sık sık kendini öldürme isteğinden bahsediyor. Yalom, sürecin sonuna kadar intihar etmemesi için anlaşma yaptığı bu kadını hayata geri döndürmek için birçok yol deniyor. Thelmanın bu süreçte değişime karşı yoğun bir direnci oluyor. Vakanın sonunda danışanın yüksek oranda davranış değişimi yaşamasına rağmen Yalom kendini başarılı kabul etmiyor.

İkinci bölümde yavaş yavaş ölmekte olan Carlos'un hayatını görülmektedir. Yaşamın anlamını sorgulamayan Carlos terapi ile kalan ömrünü hayatına bir anlam getirebilmek üzerine inşa etme mücadelesi yaşıyor. Terapist bölümün sonunda hastaneye ziyarete gittiğinde artık kımıldamakta bile zorluk yaşayan Carlos, terapistinin elini kavrayıp sıkıyor ve "teşekkür ederim" diye fısıldıyor. "Hayatımı kurtardığınız için teşekkür ederim".

KİTABA İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Kitap ilgi çekici vakalardan oluşuyor ve sürükleyici bir anlatım kullanılmış. Özellikle Aşkın Celladı bölümünde Thelmanın hayatta varoluşunu bir kişi üzerine kurmuş olması bu kısmı benim gözümde farklı ve çekici kılan yanlardan biri oldu.

Carlos'un vakasında da ölmek üzere olmasına rağmen terapistinin onun hayatını kurtardığı düşüncesinde olması aslında hayatımızın süresi değil onu ne kadar verimli değerlendirebildiğimizin önemini ortaya koyuyor. Ayrıca terapist bütün öykülerinde başarılı ve başarısız olduğu yönlerini açıkça dile getirmiş. Kendi iç sesine sık sık yer verirken aynı zamanda yaptığı müdahalelerin arkasındaki nedenleri açıklamış. Bu yönüyle varoluşçu yöntem hakkında da bilgiler bulmak mevcut.

Hayattaki varlığımızı, yaşamımızın amacını sorguladığımız zaman daha anlamlı ve verimli bir yaşam sürebiliriz. Böylece geri baktığımızda daha fazla iyi kilere sahip oluruz. Anlamlı bir hayat sürmeniz dileğiyle...

İ. Ecem Baykut
Psikolojik Danışman

MÜLKSÜZLER

Yazarı: Ursula K. Le Guin **Yayınevi:** Metis Yayınları **Sayfa:** 335.
Basım Yeri ve Tarihi: İstanbul, 2020

Ursula Kroeber Le Guin 1929 yılında dünyaya gelmiş ve 22 Ocak 2018'de hayata gözlerini yummuş Amerikalı yazardır. 1950'li yıllarda fantastik romanlar yazmaya başlayan Guin, Hain ve Yerdeniz kurgusal evrenlerinde geçen seri kitapları ile tanınmaktadır. Kitaplarında cinsiyet kimlikleri ve siyasal sistemler eleştirel bir biçimde yer aldığından kendisine bilimkurgunun feminist sesi denmektedir. Babası kültürel antropoloji alanının öncü isimlerinden biri olan Alfred Kroeber'dir.

Bu sebeple Guin'in yazılarında kültürel antropoloji, sosyoloji ve psikoloji bilim dallarının izleri sıklıkla görülmektedir. Özellikle Carl Jung'un arketiplerinin etkisinin görüldüğü pek çok akademisyen tarafından dile getirilmiştir.

Mülksüzler, bir zamanlar ortak ataları olan fakat sonradan ayrılıp farklı gezegenlerde yaşayan iki topluluğu ele almaktadır. Urras gezegeni doğal kaynakların bolluğu ve sınırlarla çizilmiş ülkeler olması bakımından dünyamıza çok benzemektedir, Anarres ise Urras'ın uydusudur ve sonradan yaşanmaya uygun hale getirilmiş bir gezegen olduğu için çorak ve kuraktır. Fakat Anarres'te sınırlar ve mülk yoktur. Var olan tüm kaynaklar herkesin eşit şekilde kullanımı için paylaştırılmakta, herkes o sırada topluma ne lazımsa o işi yapmaktadır.

Anarresliler kendilerini Odocu olarak tanımlamaktadır, bu isim mülksüzlük fikrinin annesi ve Hapishane Mektupları ve Analoji kitaplarının yazarı olan Laia Asieo Odo'dan gelmektedir. Odo kitabımızın ana kahramanı Shevek'in yaşadığı zamanın kuşaklar öncesinde yaşamış ve ölmüştür. Anarres'e göç Odo'nun ölümünden bir yıl sonra gerçekleşmiştir ve o zamandan beri Odocular anarşist, devletin olmadığı bir toplumda yaşamaktadır.

Shevek Anarres'e göç gerçekleştiğinden beri Anarres'te doğup da Urras'a yolculuk yapan tek kişidir, bu yüzden Anarres toplumunda bazı kişiler tarafından bir nevi hain olarak anılmaktadır.

Anarres'te insanların mülkü olmadığı gibi kilitler, hapishaneler, kurallar da yoktur. Var olan tek kural herkesin kardeş diye nitelendirdiği toplumun diğer bireylerini de düşünerek, bencil olmadan hareket etmesi gerektiğidir. Küçük yaşlardan itibaren çocuklara bir şeyleri sahiplenmemek ve başkalarını da düşünerek hareket etmek gerektiği öğretilir. Kimsenin mülkü olmadığı için para da yoktur. Var olan kaynaklardan herkes statüsüne

bakılmadan faydalanabilir. Fakat nasıl olur da Urras'tan gelmiş bu insanlar bu yaşama birkaç kuşak içerisinde bu derece uyum sağlayabilmiştir? Cevabı Odo'nun geliştirdiği ve Anarreslilerin kullanmaya devam ettiği yeni dilde, Pravca'da gizlidir. Bu dilde hiç iyelik eki bulunmamaktadır. İnsanlar hiçbir şey üstünde hak iddia etmedikleri için evim değil ev, annem değil anne, işim değil iş şeklinde konuşmaktadırlar. Bu da akıllara Sapir-Whorf Hipotezini getirir.

Dünya üzerinde yaşayan farklı toplulukların dünyayı, zamanı ve mekânı algılayış şekli birbirinden farklıdır. Bunu genelde kültür farklılıklarına yorarız. Sapir-Whorf Hipotezi ise hem kültür hem de düşünce farklılıklarının dilden kaynaklandığını, dilin insanların düşünce biçimini şekillendirdiğini savunur. Mülksüzler kitabında bunun iyelik eki kullanılmamasının yanında başka örneklerini de görebiliriz. Shevek henüz Urras'a giden uzay gemisindeyken Urraslı bir doktorla yaptığı konuşmada; Anarreslilerin din konusunda derin-lemesine düşünmesinin ve farklı dinlere inanmasının zor olmasının sebebini Pravca'da dinle ilgili fazla kelime olmamasına bağlar. Yine aynı konuşmada Shevek Urraslılar için önemli olan üstünlük-aşağılık kavramının ona bir şey ifade etmediğini söyler. Anarres'te herkes eşit görüldüğü için hiyerarşik hiçbir oluşum yoktur. Urras ise günümüz dünyasıyla oldukça benzer hiyerarşik ilişkiler içerir. Belli meslekler toplumda daha saygındır, kadın erkek eşitliği henüz gerçekleşmemiştir. Bu yüzden Pravca'da insanlar daha iyi anlamına gelmesi için "daha merkezi" kalıbını kullanırken Urraslı doktorun ülkesinin dili olan I'oca'da "daha yüksek" daha iyi anlamına gelmektedir.

KİTABA İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Kullanılan dildeki sözcüklerin bireylerin hayata bakış açısını ve düşünme biçimlerini ne kadar etkili bir biçimde şekillendirebildiğine kitabın çeşitli yerlerinde şahit olmak mümkün. Guin bazı noktalarda bu farklılıkların dilden kaynaklandığını

açıkça yazsa da bazılarında okura göz kırparak bizim anlamamızı bekliyor. Bu göz kırpmaları fark edebilmek benim açımdan kitabı keyifle okuma sebeplerimden birisi oldu. İçinde dilbilimsel alan dışında da psikolojik ögeler bulunduran Mülksüzler beni hem edebi hem de felsefi açıdan tatmin etti. Bu kitabı okuduktan sonra herkesin bir süre üstünde düşünmeyi bırakamayacağına inanıyorum.

İlkyaz Çağgül Armağan
Aday Psikolog

Fotoğraf:
Ursula K. Le Guin

BENLİĞİNİ ARAYAN ÇOCUK

Yazarı: Virginia M. Axline **Yayınevi:** Panama Yayıncılık **Sayfa:** 268.
Basım Yeri ve Tarihi: Ankara, 2020

Bu inceleme yazısı; zekâ geriliği olduğu düşünülen, iletişim kuramayan ve oyun terapisi sayesinde benliğini keşfedip onu büyüten bir çocuğun hikâyesini konu alan "Benliğini Arayan Çocuk" kitabı hakkında olacaktır.

Fotoğraf: Virginia M. Axline

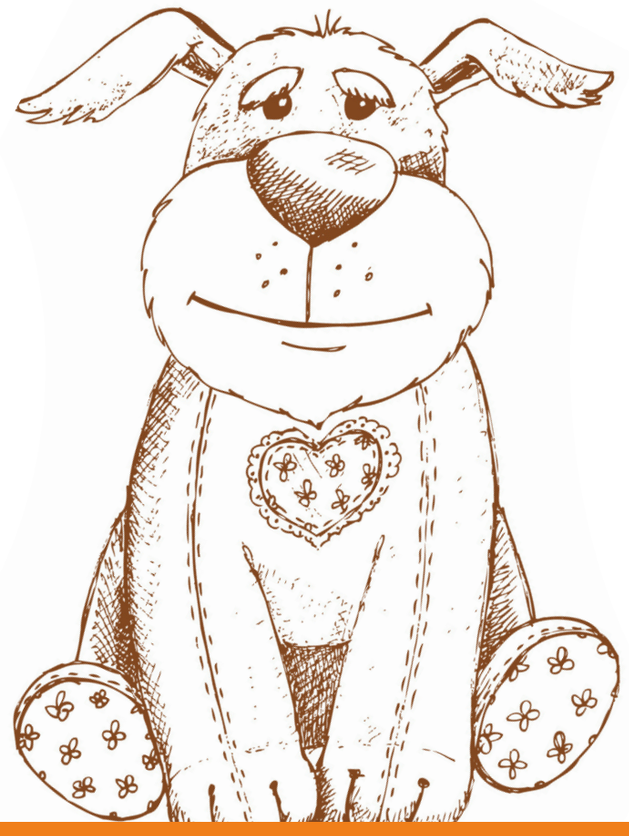
Kitabın yazarı Virginia M. Axline, 30 Mart 1911 yılında dünyaya gelmiştir. 1940'lı yıllarda Yönlendirici Olmayan Oyun Terapisi'ni geliştirmeye başlamıştır ve Oyun Terapisi'nin öncülerinden biridir. Yayınlanan ilk çalışmasında Yönlendirici Olmayan Oyun Terapisi'nin sekiz temel ilkesini açıklamıştır.

Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nde ders vermiştir. Yedi yıl boyunca Columbia Üniversitesi Öğretmen Okulu'nda öğretmenlik yapmış 1988 yılında Columbia, Ohio, ABD'de hayatını kaybetmiştir.

Kitap Dibs adındaki bir erkek çocuğunun gerçek yaşam hikayesinden yola çıkılarak yazılmıştır. Dibs iki yıldır okula gitmemekte ve konuşamamaktadır. Çoğu zaman sınıf içerisinde dikkat çekmeyecek şekilde sessizce durmakta ya da rastgele emeklemektedir. Kimi zamansa saldırganca öfke nöbetlerine tutulur. Öğretmenlerinin ise Dibs'te var olan probleme dair birden fazla varsayımı bulunmaktadır: Zekâ geriliği, psikolojik bir bozukluk ya da doğum esnasında oluşmuş bir beyin hasarı. Bunlardan herhangi birini açıkça ayırt edemedikleri için Dibs'i iyileştirecek dokunuşu da yapamamaktadırlar.

Terapist öncelikle Dibs'i sınıf ortamında gözlemlemiştir. Onun diğer çocuklardan uzakta bir masanın altına sığındığını,

emekleyerek hareket ettiğini, göz teması kurmadığını ve tek başına paltosunu çıkarıp asamadığını fark etmiştir. Dibs'i oyun odasına davet etmesiyle birlikte süreç başlamıştır

Sürecin başında terapist, Dibs'e onun alışkın olduğunun aksine ilişki kurması için girişimde bulunmasına izin vermiştir. Oyun odasını güvenli bulabilmek için nesnelerin ismini saymasına basit yansıtıcı sözlerle destek olmuştur. Bunları yaparken Dibs'e duygusal bağımsızlık kazandırmayı amaçladığını, bunu yapmaya çalışırken nelerden uzak durması gerektiğini de satır aralarında belirtmiştir.

Terapist, Dibs ile sürece devam ederken anne Jane ile de görüşmeye başlamış, kimi zaman da Dibs'in yaşadığı ortamı görebilmek için ev ziyaretleri yapmıştır. Dibs'in evde oyuncaklarla dolu bir odası olmasına rağmen oyun odasında sık sık çitlerle engelleri aşmaya çalıştığı oyunlar oynadığına, babası olarak gördüğü oyuncağını kuma gömdüğüne değinilmiştir. Bütün bunlar evde bazı şeylerin yolunda gitmediğini işaret etmektedir.

Anne ile yapılan sonraki görüşmelerde Dibs'in istenmeyen ve zor bir gebelikle dünyaya geldiği öğrenilmiştir. Dibs'teki farklılığı anne ve baba kendi sosyal ve duygusal yetersizliğinin bir sonucu olarak kabul etmeyip, bunun yerine onun zihinsel geriliği olan bir çocuk olduğunu tercih etmiş olabilecekleri terapist tarafından yorumlanmıştır.

Terapist Dibs'in bağımsızlığını destekleyebilmek için onun oyunlarına sadece Dibs istediğinde dahil olmuştur. Onun kendiliğinden bir oyun kurmasına ve bu oyunu geliştirmesine hiçbir şekilde müdahale etmemiştir. Zamanla Dibs, bağımsızlığının desteklendiği ve benliğini keşfetme fırsatını bulduğu bu oyun odasına daha istekli gelmeye başlamıştır. Oyun odasında kimi zaman bir bebek gibi biberonuna doldurduğu suyu içerken kimi zaman da okuma ve yazmaya dair yeteneklerini açığa çıkarmıştır.

Sürecin sonunda Dibs'in sanılanın aksine zekâ geriliğine değil üstün bir zekâya sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Dibs'in normal karşılanmayan bütün davranışlarının aslında ailesinin sevgi, kabul ve anlayış göstermek yerine ne kadar yeterli olduğunu sınamasına gösterdiği bir tepki olduğu görülmüştür. Dibs, oyun odasında oluşturmuş olduğu sembolik oyununda yaralanmış duygularını ortaya dökmüş, güçlülük ve güvenlik duygularıyla oradan ayrılmıştır. Sahip olduğu yetenekleriyle uyumlu bir benlik inşa etmeye başlamıştır.

KİTABA İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

"Benliğini Arayan Çocuk" bir çocuğun sadece benliğini keşfedip onu geliştirmesine izin vermenin gelişimde bir bütün olarak ne denli etkili olduğunu somut olarak sunan bir eserdir. Bu eser; ruh sağlığı, eğitim ve çocuk gelişimi gibi birçok uzmanlık alanına rehberlik edebileceği gibi aynı zamanda bir ebeveyn kaynak kitabı olarak da görülebilir. Her ne kadar benliğini fark edip onu geliştiren bir çocuğun hikâyesine tanıklık edilse de satır aralarında yazarın Oyun Terapisi üzerine oldukça kıymetli bilgi ve becerilerden bahsettiği de görülmektedir.

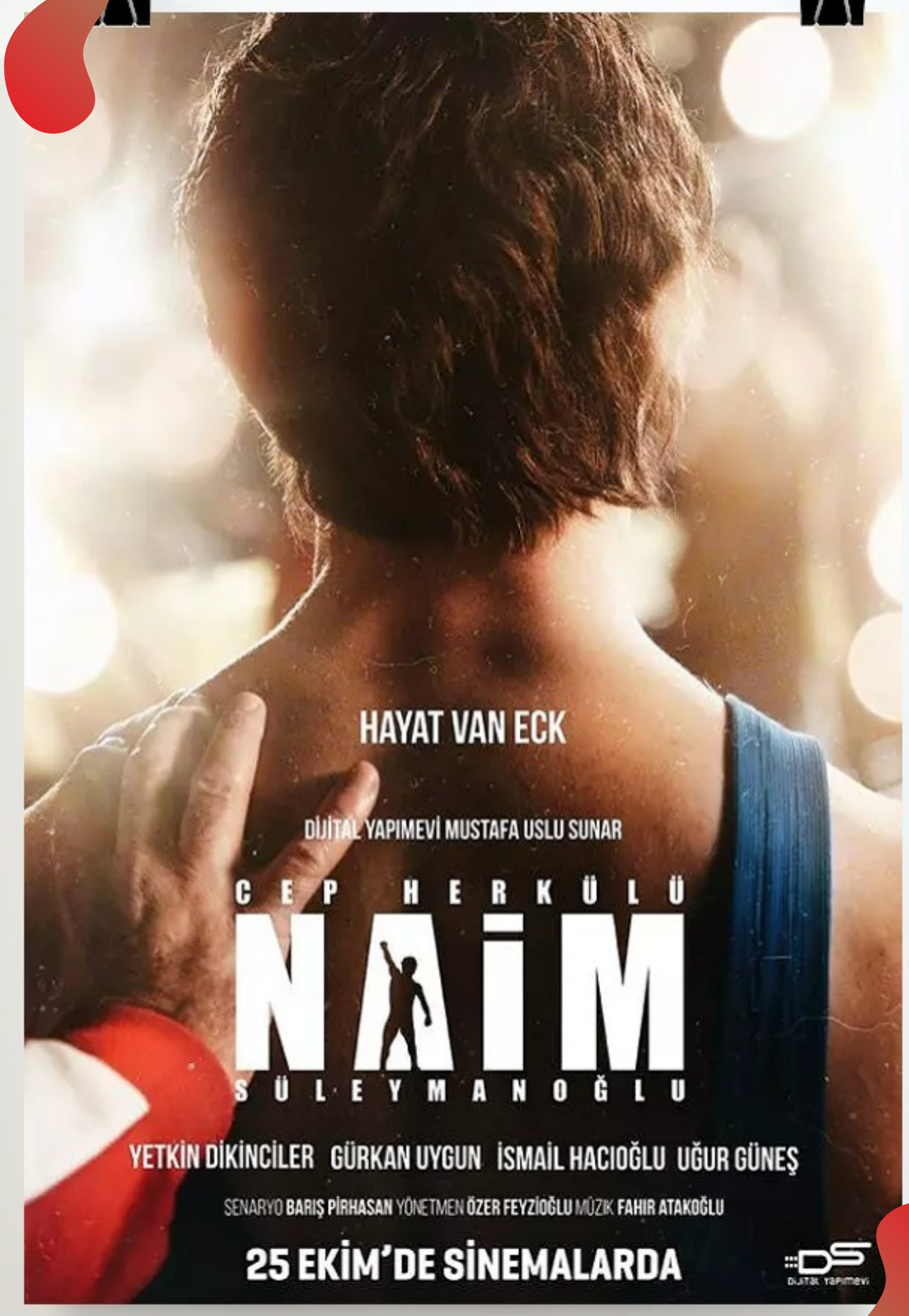
Seren Tuğçe Ay
Psikolojik Danışman

"... Kötü çocuk, kusurlu çocuk, problemli çocuk, hasta çocuk yoktur. İçimizdeki çocuk da iyi. Çocuğun her zaman iyi, her zaman kusursuz, problemsiz, sağlıklı olduğunu anlayabilirsek, biz de ona daha iyi anne babalık edebiliriz."

NİHAN KAYA

film incelemeleri

CEP HERKÜLÜ: NAİM SÜLEYMANOĞLU (2019)

Yönetmen: Özer Feyzioğlu

Tür: Biyografi, Dram

Yapım: Türkiye

IMDB: 7.3

Süre: 141 dk.

Oyuncular::

Hayat Van Eck,
Selen Öztürk,
Yetkin Dikinciler

CEP HERKÜLÜ: NAİM SÜLEYMANOĞLU

Film, milli halterci Naim Süleymanoğlu'nun hayatını konu almaktadır. Cep Herkülü; Naim Süleymanoğlu, bir hayatın, bir devri nasıl etkileyebileceğini gözler önüne sermiştir. *Naim, kazanmak için verdiği çabada aslında her kaldırdığı ağırlığın omuzlarındaki yükü ne kadar hafiflettiğini anlamamızı sağlayacaktır.*

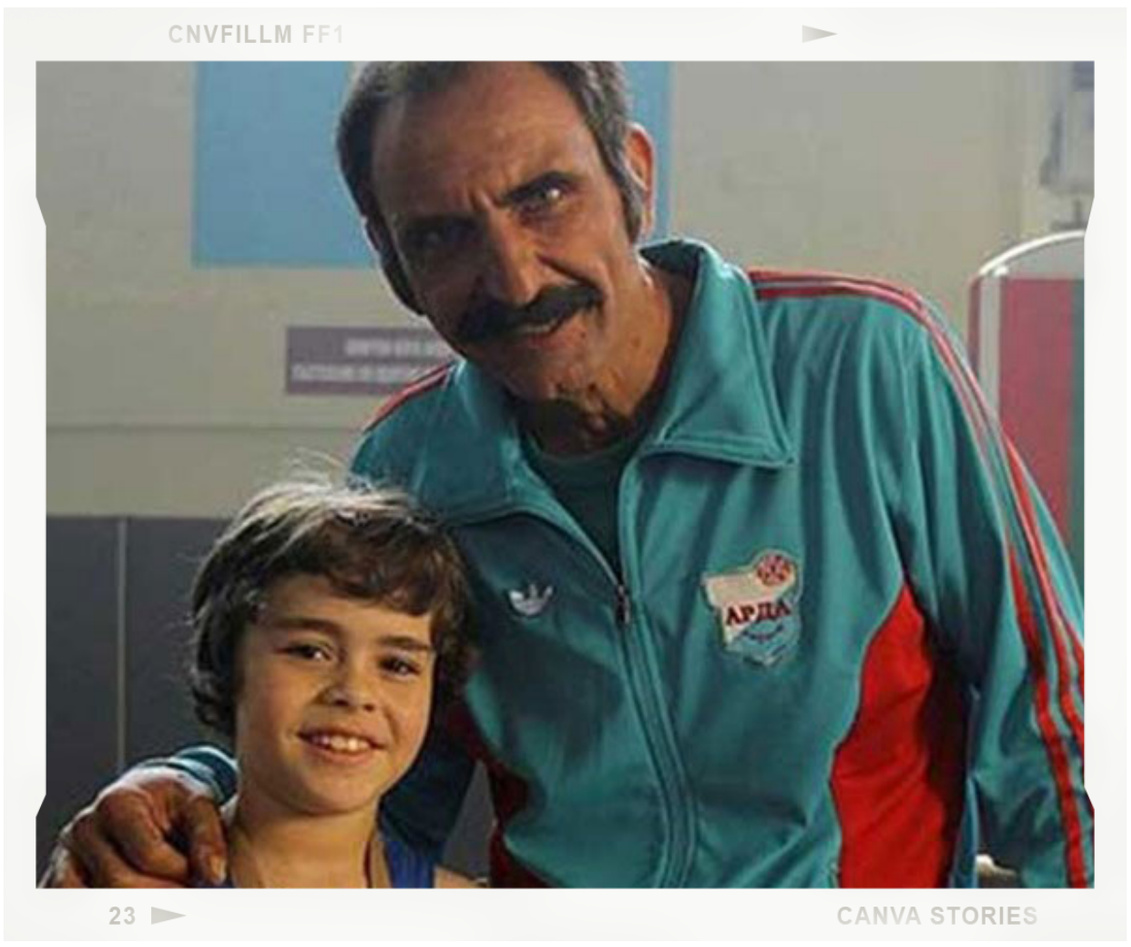

Yazı spoiler içermektedir.

Naim, Bulgaristan'ın Kırcaali şehrinde yaşayan üç çocuklu bir Türk ailenin çocuğudur. Çocukluğunda hem afacanlığı hem de annesine ağır işlerinde yardım etmesiyle dikkat çekmektedir. Bir gün kardeşi ile ücretli bir yüzme havuzuna gizli bir şekilde yüzmeye girdiklerinde bir grubun halter çalışmalarına denk gelir ve hayatını değiştirecek halter ile yolları bu şekilde kesişir.

Naim, bu grubun çalışmasına dahil olur ve bir tek fiziksel olarak yaşına göre ne kadar güçlü olduğunun yanında öğrenmesinin de ne kadar hızlı olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu durum aynı zamanda öğrenmede ilgi ve yeteneğin ne denli önemli olduğunu göstermektedir.Bu şekilde dikkat çeken Naim, halter çalışmak için spor okuluna davet edilir ve oradaki antrenörü yeteneği ile büyüler.

O sırada daha 10 yaşında olan Naim'i onun için çok da cazip olmayan bu spora ikna etmek; başarısı karşılığı bir madalya alacağı şeklinde olmuştur. Erikson'a göre "Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu" döneminde olan Naim'i, başarısı karşısında alacağı böyle bir ödül yeterince tatmin edici olmuştur. İ'lerleyen zamanlarda da Naim'in bu dönemin krizinin üstesinden gelip yeterlilik duygusunun ne kadar geliştiğine şahit olacağız. Aynı zamanda başarmak değil başarının sonucunda somut bir şey kazanmanın Naim'in gözlerinde parıltıya yol açmasını da Piaget'e göre somut işlem döneminde olması ile açıklayabiliriz.

Naim'in, halter için çalışmalara başlayabilmesinde önündeki tek engel yaşı olmuştur. Naim'in yaşı büyütülüp yatılı olarak spor okuluna kabul edilmiştir. Uzun süre yeteneğini geliştirmek adına büyük çabalar verip Bulgaristan Milli Takımına dahil olmuştur. 1982 yılında yani 16 yaşında Brezilya da düzenlenen Dünya Gençler Halter Şampiyonasında ilk dünya rekorunu kırmıştır. Naim, sahip olduğu yetenek ve çalışma ile Bulgaristan için adım adım önemli bir konuma gelmeye başlamıştır. Naim'in destekçisi ve gururlananı gün geçtikçe artmaktadır.

26 Aralık 1984 tarihinde Bulgaristan Komünist Partisi tek ulusluluk adına Türk azınlığına karşı "Köklere Dönüş Operasyonu" düzenler. Türklerin kimlikleri elinden alınır ve yeni Bulgaristan kimlikleri verilir ancak bunu kabul etmeyenler kampa sürülmüştür. Karanlık Gece olarak anılan bu tarihte bütün dünyaya karşı Bulgaristan'da yaşayan Türklerin sesi tamamen kesilmiştir. Tam bu noktada Naim onların sesi olmaya karar vermiştir. Bulgaristan

bu konuda Naim'i kontrol altında tutmaya çalışır ancak onun kültürel kimliğini yok saymak "Kimliğe Karşı Kimlik Karmaşası" döneminde olan bir birey için kimlik oluşumunu, aidiyetini ve benliğini tehdit ettiğinden daha fazla tepki göstermesini sağlayacaktır. Yıllar sonra Naim'in Birleşmiş Milletler konuşması bu durumu en iyi şekilde özetleyecektir. "Adım Naim, soyadım Süleymanoğlu. Hayatta sahip olduğunuz her şeyi kaybedebilirsiniz. *Evinizi, işinizi, hatta sevdiklerinizi... Ama bir insanın hayatta kaybedebileceği en zor şey kimliğidir."*

Naim için zorlu geçen ve işin içinden çıkamayacağı süreçlerinde öfkesini boşaltmak ve rahatlamak adına ağırlık kaldırmayı tercih ettiği gözlemlenmektedir. Bu da BASIC – Ph'a göre yaşadığı bu travma ile baş etmeyi fiziksel kanal yolu ile gerçekleştirmektedir. BASIC-Ph ifadesi, M. Lahad tarafından travmalar veya stresli yaşantılar ile baş etme yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. BASIC-Ph, zorlu yaşam süreçleri ile baş etmede kullandığımız kanalları ifade eder. Bu kanalların açılımı, inanç (Belief) kanalı, Duygu (Affect) kanalı, Sosyal (Social) kanal, İmajinasyon (Imaginative) kanalı, Bilişsel (Cognitive) kanal ve Fiziksel (Physiological) kanal şeklindedir. Aynı şekilde, Bulgaristan Türklerinin yaşadıklarını dünyaya en iyi duyurabileceği yer olan Seul Olimpiyatlarına girmeye hak kazandığı sırada dizanteri hastalığına yakalanan Naim, dinlenerek iyi olmak yerine inanç kanalı ve fiziksel kanalı sayesinde antrenman yaparak kendini toplaması ve sonucunda birçok rekora imza atması da bunun bir göstergesidir.

Naim'in hayatının değişim öyküsünü anlatan film akla Öyküsel Terapiyi getirmektedir. Naim, kendisinin hiçbir söz hakkı olmadan yazılan öyküsünü reddeder ve baştan yazıp bu öyküde aktif bir rol oynamaya karar verir. Öyküsel terapinin yıkım olmadan yapım olmaz anlayışına göre Naim geldiği zirveyi elinin tersi ile itip kendisinin, ailesinin ve ailesi gibi binlerce Türk'ün acısı için savaşmayı tercih eder. Naim'in öyküsünü baştan yazması onun gücü olmuştur.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Film, bir tek Naim'in "Cep Herkülü" olma yolundaki çalışkanlığını ve azmini değil, bir dönemin acısının sesini nasıl duyurduğunu da anlatmaktadır. Sahip olduğumuz kimlik bir tek öznel iyi oluşumuzun yanında bulunduğumuz konumdaki iyi oluşların bir parçası olmamızı da sağlar. Naim Süleymanoğlu'nun yaşamı ile birlikte Bulgaristan'da yaşayan Türk azınlığının yaşantısına da şahit olduğumuz harika bir film. İ'yi seyirler...

Fatma Batık Şimşek
Psikolojik Danışman

NAİM SÜLEYMANOĞLU

(1967-2017)

Her şey için

Teşekkürler Cep Herkülü

DUVARA KARŞI

(2004)

Yönetmen: Fatih Akın

Tür: Dram

Yapım: Almanya

IMDB: 7.9

Süre: 141 dk.

Oyuncular:

Birol Ünel,
Sibel Kekilli,
Güven Kıraç

DUVARA KARŞI

Fatih Akın'ın yazıp yönettiği film, Gegen Die Wand orijinal adıyla gösterime girmiştir. Berlin Film Festivali'nde en iyi film ödülü olan Altın Ayı'yı almıştır. Film, daha sonra tiyatro ve operaya uyarlanmıştır. *Ailesinin otoriter tutumlarından bunalmış Sibel ile hayatının yönünü kaybetmiş, oradan oraya savrulan Cahit'in yolu intihar girişimleri sonucunda kesişir. İntihar, birbirlerinin hayatlarına dahil olmalarına ve köklü değişimler yaşamalarına neden olacaktır.*

Yazı spoiler içermektedir.

Cahit, kırklı yaşlardadır ve bir gece kulübünde temizlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Yaşadığı ev bakımsızdır. Alkol bağımlılığı vardır ve uyuşturucu kullanmaktadır. Cahit, bir gece arabayı duvara çarparak intihar etmek ister. Cahit'in intihar girişimi başarılı olamamıştır ama intihar şekli ölmek istediğini ortaya koymaktadır. Shneidmann intiharı, dayanılmaz acıları, ağır sorunları olan şaşırmış, bozulmuş ve gücü azalmış benliğin çözüm arayıcı bir eylemi olarak tanımlamaktadır. Cahit'in eşinin ölümünden sonra toparlanmakta güçlük yaşamasının ve bu süreçte sosyal destek kaynaklarının zayıf olmasının intihar girişiminde bulunmasına neden olduğunu söyleyebiliriz.

Sibel, ailesi ile yaşamaktadır ve bu durumdan memnun değildir. Abisi ona fiziksel şiddet uygulamıştır, bir erkekle el ele tutuştuğunu gördüğü için burnunu kırmıştır. Sibel'in ailede belirlenmiş kurallara göre hareket etmesini beklemektedirler. Ailesinin otoriter tutumunun Sibel'in intihar girişiminde bulunmasına neden olan faktörlerden biri olduğunu söyleyebiliriz. Sibel, Cahit'in aksine ölmek istememektedir, isteklerini ailesine kabul ettirebilmek için intihar etmeyi seçmiştir. Ailesinin görüşleri Sibel intihar ettikten sonra da değişmemiştir, babası intihar girişiminde bulunduğu için onu suçlamaktadır. Sibel, ailesiyle yaşamaktan kurtulmanın yolunu

Cahit ile anlaşmalı bir evlilik yapmakta bulur. Erikson'un yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemini düşündüğümüzde kişi bu dönemde yakınlık ve yalıtılmışlık arasındaki

karmaşayı çözmeli ve dönemin temel gücü olan sevgiyi kazanmalıdır. Sibel ve Cahit, evliliklerinde aralarında herhangi bir bağ olmayacağına ve cinsel bir ilişki yaşanmayacağına dair söz vermiştir ancak zamanla aralarında duygusal bir bağ oluşmaya başlar. Sibel, bu bağın güçlenmesine izin vermemiştir, kazandığını düşündüğü özgürlüğünü kaybetmek istemektedir. Glasser'e göre fiziksel bir ihtiyaç olan cinsellik, bireyi sevgisiz cinselliğe yöneltebilir. Bu da bireyi sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanmasından yoksun bırakır. Sibel, Cahit ile yakınlaşmaktan kaçınarak ayrımsız cinsel ilişkiler yoluyla yakınlık arayışına girmektedir. Sibel'in bu şekilde davranması kimlik arayışını başarılı bir şekilde tamamlamadığını düşündürmektedir ve bu da yalıtılmışlığa yol açabilir. Glasser'e göre beş temel ihtiyacımız bulunmaktadır. Bunlar; hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç, özgürlük ve eğlencedir.

Özgürlük ihtiyacı; seçimler yapma, kendi ayakları üzerinde durma ve gereksiz sınırlamalar olmadan kendi hayatını istediği şekilde sürdürebilme anlamına gelmektedir. Sibel'in özgürlük ihtiyacı diğer insanlara göre daha yüksektedir. Cahit'in hapse girmesiyle birlikte İstanbul'a taşınması ve burada bir hayat kurmak için çaba göstermesi, kuzeni ile yaşarken onun kurduğu düzene ayak uyduramayarak başka bir yere taşınması, iş yaşamının tekdüze oluşundan sıkılarak otelde çalışmayı bırakması özgürlük ihtiyacını karşılamak için yapmış olduğu seçimlere dayanıyor olabilir.

Sevgi ve ait olma ihtiyacı, insanın yakınlık ve yaşam boyu bağlılık ihtiyacı ile ilişkilidir. Bireyler, ruhsal iyi oluşlarını ve yaşam kalitelerini arttırmak için diğerleriyle duygusal bağ kurmaya, ait olmaya, başkalarını sevmeye ve onlar tarafından sevilmeye, kişiler arası ilişkileri geliştirmeye ihtiyaç duymaktadırlar. İ'nsanların sevdiği, özellikle de aşık olduğu kişileri sahiplenme ve onları kontrol altına alma eğilimi vardır. Cahit, Sibel'e olan hislerinden dolayı onu kıskanmaya başlamıştır, bir kıskançlık krizinden sonra Sibel'in eski sevgilisini öldürür ve hapse girer.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Kayboluşlar, vazgeçmeler ve hayata yeniden tutunma çabaları ile kendilerini var etmeye çalışan iki insanın değişimlerini çok net bir şekilde görmemizi sağlıyor Fatih Akın. Acıların ortak paydada kişileri birleştirmesini iyi bir şekilde ele aldığını düşünüyorum.

Özlem Tekin
Psikolojik Danışman

Hapisten çıktıktan sonra Sibel ile tekrar beraber olmak istemektedir. Sibel sayesinde hayata yeniden tutunduğunu ifade eder. Cahit için sevgi ve ait olma ihtiyacı, diğer ihtiyaçlara nazaran daha önemli olabilir. Cahit'in arkadaşlık ilişkisi geliştirdiği kişi sayısı yok denecek kadar azdır. İş yerinden arkadaşı Şeref ile paylaşımda bulunmaktadır. Sibel'i istemeye gittiklerinde, düğününde, aşık olduğunu anlatırken, hapisten çıktığında yanında hep Şeref vardır.

Sibel, Cahit'in onunla beraber Mersin'e gitme fikrini kabul etmez. Cahit'in sevgi ve ait olma ihtiyacı baskınken Sibel'in özgürlük ihtiyacı baskındır. Cahit, Sibel ile tekrar anlamını bulduğu yaşamında onu yanında istemektedir. Sibel, Cahit'in bu teklifini kabul etse de bu kararından vazgeçer. O, kurmuş olduğu düzende yaşamaya devam edecektir.

THE FIRST GRADER

(2010)

Yönetmen: Justin Chadwick

Tür: Biyografi / Dram

Yapım: Kenya, İngiltere, ABD

IMDB: 7.4

Süre: 103 dk.

Oyuncular:

Oliver Litondo,
Emily Njoki,
Hannah Wacera

THE FIRST GRADER

Eğitim sen toprak
olana kadar devam eder.

Öğrenmek, eğlenmek demektir.
O yüzden buraya eğlenmek için geldik.

Justin Chadwick'in yönetmenliğinden izlediğimiz The First Grader, gerçek bir yaşam hikâyesinden beyaz perdeye uyarlanmıştır. Film, Kenya'da yaşayan 84 yaşındaki Kimani Maruge'nin azimli bir şekilde ilkokula başlama ve öğrenme serüvenini konu edinmektedir. Zamanında İngiliz sömürgesine başkaldırmış ve bu sebeple ailesini kaybetmiş Maruge, bağımsızlığın kıymetini ve geçmişten ders alarak bugünü inşa etmenin önemini her fırsatta dile getirerek aynı zamanda seyircilere de pek çok ders vermektedir.

Yazı spoiler içermektedir.

Film, Maruge'nin bahçesindeki toprağa tohumlar ektiği sırada zihninde kaybettiği karısı ve çocuklarını canlandırması ile başlamaktadır. Tohumların can bulup fidana dönüşmesi için çabalarken öldürülen ailesini hatırlaması, Analitik Psikoloji'deki psişik enerjinin çalışma ilkelerinden karşıtlar ilkesine denk düşmektedir. Yaşamdaki zıtlıklar ile bireyin dengeleyici süreçleri ortaya çıkar. Örneğin; yaşam ölümü, sevgi nefreti içerir.

Kaybettiği ailesine karşı daima sevgi duyarken, ailesini kaybetmesine sebep olan İngilizlere karşı nefret duymaktadır.

Maruge, bir sabah radyosunu dinlerken hükümetin herkese ücretsiz eğitim hakkı tanıdığını duymuştur ve kayıt için tek gereken doğum belgesidir. Hemen yola koyulmuştur ve kayıt olmak için okulun kapısına geldiğinde öğretmenler eğitimin sadece çocuklar için olduğu bahanesiyle onu geri çevirmişlerdir. Maruge sırasıyla okul gereçlerini, okul giysilerini tamamlamış ve azimle, inatçı kişiliğiyle kendini okula kabul ettirmiştir. Maruge'nin 84 yaşında olmasına rağmen okuma-yazma öğrenmek istemesindeki asıl sebep ise Kenya cumhurbaşkanının ona yazdığı mektubu merak etmesidir. Mektupta yıllarca kamplarda sömürge altında kalmasına rağmen kendi benliğini korumaktan vazgeçmediği için ona tazminat ödeneceği yazmaktadır ve Maruge mektubun içeriğini filmin son sahnelerinde öğrenmektedir. Gestalt Terapi'nin temsilcilerinden Perls'e göre eğer birey "gestalt"ı tamamlamamışsa yani bir bütün

oluşturmamışsa tam anlamıyla şimdi ve burada olması mümkün değildir. Birey, geçmişe ilişkin bitmemiş ilişkilerini şimdiye getirerek bitirirse yaşamına daha sağlıklı devam edebilmektedir. Maruge'nin okula gelmesi, okumayı sökmesi ve mektupta ne yazdığını öğrenmesi bitirilmemiş işlerini bitirmeye yönelik bir eylemdir.

Öğrenme olgusu, organizmanın davranışlarında yaşantı yoluyla meydana gelen nispeten kalıcı izli değişikliklerdir. Maruge, öncesinde kalem tutma yaşantısı geçirmediği için bu yönde öğrenme davranışı gerçekleştirmemiştir. Ancak Jane Öğretmen'in elinden tutup nasıl yazacağını göstermesi ile gözlem yoluyla öğrenme davranışını

Maruge, okulunun ilk gününde minik arkadaşlarıyla aynı sırada yan yana oturmuş ve Jane öğretmenin öğrettiği gibi "a" harfini yazmaya çalışmıştır ancak kalemi nasıl tutacağını bilememektedir. Kalemi avucunun tam ortasına yerleştirip elini yumruk yaparak tutmaya çalışmaktadır.

gerçekleştirmiştir. Yine Maruge, okuma-yazma öğrenmek için gerekli olan kritik dönemi geçmesinden kaynaklanan okuma-yazmayı öğrenebilse de çocukların eriştiği seviyeye erişememiş, ancak belirli bir seviyede öğrenme gerçekleştirebilmiştir.

Edimsel (Operant) Koşullanma'ya göre davranış, kendi doğurduğu sonuçlardan etkilenir ve davranış pekiştirilirse davranışın gerçekleşme sıklığı artar. Öğrenciler bir soruyu doğru cevapladığında diğer öğrencilerin onu tebrik ederek alkışlaması sosyal pekiştirme sağlarken, Jane Öğretmen'in ödevini yapan öğrencilerin defterini yıldızlaması sembolik (simgesel) pekiştirme sağlamaktadır.

Sayıların öğrenildiği bir ders esnasında Maruge'nin sıra arkadaşı Kamau'yu öğretmen tahtaya çağırmış ve 5 rakamını yazmasını istemiştir. Kamau 5 rakamını ters şekilde yazmış ve öğretmenin uyarıları ile düzeltebilmiştir. Kamau defterine de bazı harfleri ters şekilde yazmakta ve bu öğrencide disleksi belirtileri görülmektedir. Zaten imkânsızlıklar içinde eğitim almaya çalışan öğrencilere bir de özel eğitim hizmetinin sunulması mümkün değildir. Bunu fark eden Maruge, Kamau'ya 5 rakamını öğretmek için bir şarkı bestelemiş ve şarkıyı söylerken 5 rakamını yazdırmıştır. Böylelikle kodlama yoluyla onun öğrenme yaşantısına da destek olmuştur.

Maruge, öğrenme ve öğretmenin tadına vardıkça içsel güdülenme seviyesini de artırarak ilerlemiştir.

Köydeki veliler ise Maruge'nin o okulda eğitim almasına katlanamamış, çocuklarının eğitim hakkını sömürdüğü gerekçesiyle çeşitli isyanlar çıkarmıştır. Bu isyanlar sonucunda Jane Öğretmen çok uzak bir okula tayin edilmiş ve hem Maruge'nin hem çocukların eğitimi kendi kaderine terk edilmiştir. Bu haksızlığa dayanamayan Maruge hükümet binasına gitmiş, kendisi gibi özgürlük savaşçıları sayesinde bu günlere gelindiğini ve gerçek öğretmenlere ihtiyaç duyulduğunu etkili bir hitabetle aktarmıştır. Çatışma çözme taktiklerinden "baykuş" taktiğini kullanarak hakkını savunmuştur. Bu taktikte her iki tarafın isteklerinin mantık çerçevesinde çözümlenmesi esastır. Bu yolla Maruge, Jane Öğretmen'in tekrardan okuluna kavuşmasını sağlamıştır. Tüm bu olayların ardından neredeyse tüm haber kanalları Maruge'den ve Jane Öğretmen'den bahseder hale gelmiş, nihayetinde tüm halk hem Maruge'ye hem öğretmenlerine sevgi ve saygıyla bağlanmıştır.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

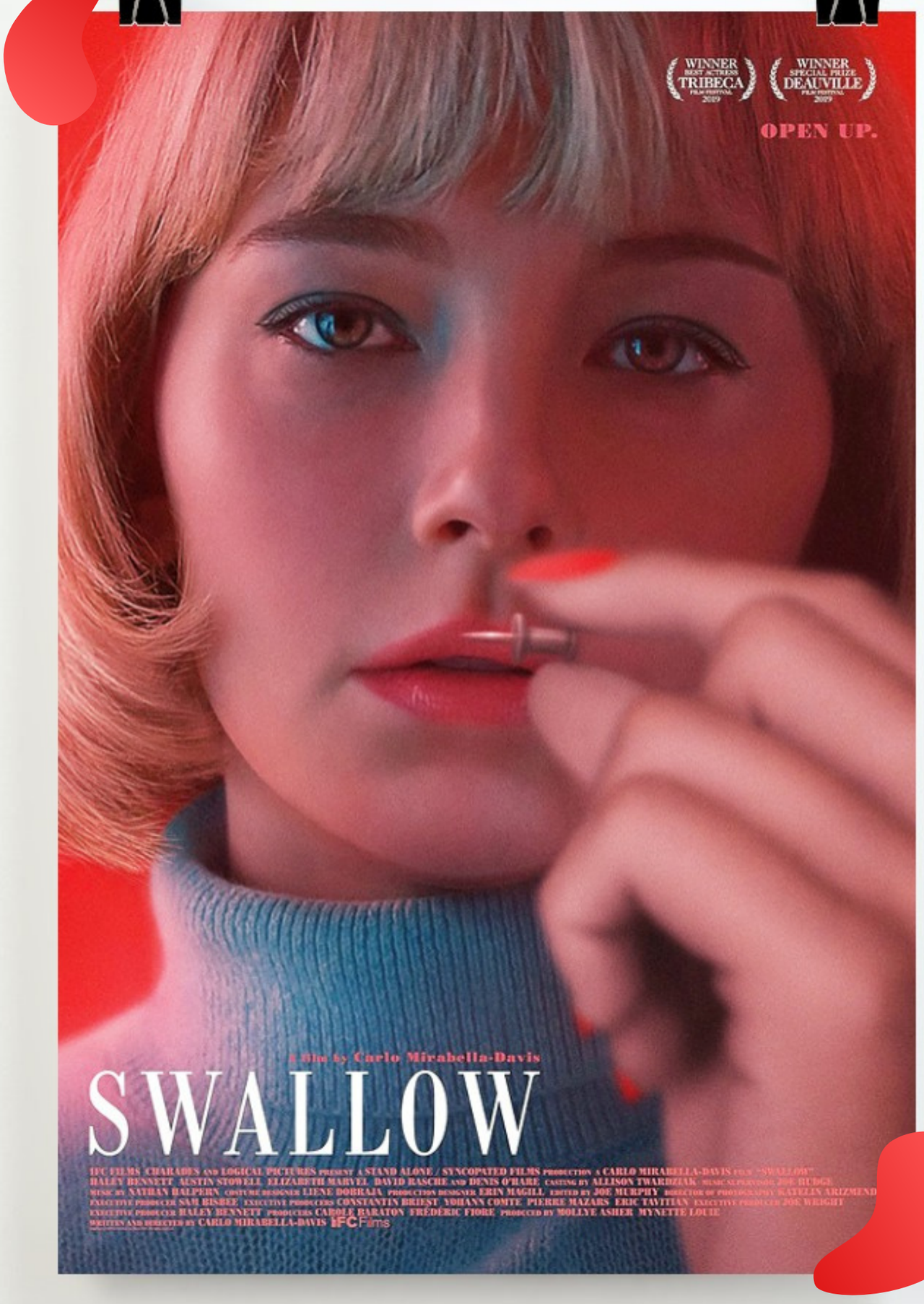
Eğitim-öğretim ve bağımsızlık kavramlarının bir toplum için önemi filmde oldukça etkileyici bir şekilde işlenmiştir. Farkındalığımız için izleyelim, izletelim.

Mine Tekin
Psikolojik Danışman

SWALLOW

(2019)

Yönetmen: Carlo Mirabella-Davis

Tür: Dram / Gerilim

Yapım: ABD

IMDB: 6.5

Süre: 95 dk.

Oyuncular:

Haley Bennett,
Austin Stowell,
Denis O'Hare

SWALLOW

Yazı spoiler içermektedir.

Hunter, zengin bir ailenin oğlu ile evlenmiş, evlendiği kişinin ailesi tarafından zengin bir eş bulmaktan başka hiçbir vasfı olmadığı düşünülen, lüks bir evde kapana kısılmış ve tüm günü vakit öldürmeye odaklı etkinliklerle geçen bir karakter olarak çıkmakta seyircinin karşısına. Eşi, etrafındaki insanlar ve hatta kendisinin bile mutlu olması gerektiğini düşündüğü Hunter içindeki mutsuzluk tarafından yavaş yavaş ele geçirilmektedir. Hamile olmasının ardından aile tarafından duyulan mutluluk Hunter'a pek uğramamaktadır. Hamileliğin Hunter üzerindeki en büyük etkisi etrafındaki nesnelerin ona seslendiğini ve onları yemeye yönelik büyük bir istek duyması olmaktadır. Psikoloji literatüründe Pika Sendromu olarak geçen yabancı maddeleri yeme arzusu bu noktadan itibaren ortaya çıkmaktadır. Pika sendromu en çok çocuklarda ve hamilelerde oluşan bir rahatsızlıktır ve nedenleri arasında en belirgin olarak demir ve vitamin eksikliği olsa da birtakım psikolojik travmalar da bu sendromu ortaya çıkarabilmektedir. Hunter'ın tüketmeye başladığı maddeler küçük bir bilye olarak başlamakta ve çok daha zararlı maddeler ile devam etmektedir.

Eşinin mutlu olmaması için hiçbir sebep olmadığı düşündüğü Hunter'ın Pika sendromunu yaşaması ailenin düzenini alt üst etmektedir. Görünürde hiçbir problemi olmayan Hunter'ın terapilerin ardından psikolojik bir travma yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Tecavüz mağduru bir annenin çocuğu olarak dünyaya gelen Hunter, annesi kürtaja karşı olduğundan dolayı aslında istenmeyen bir çocuk. İ'nsan yaşamı bebek anne rahmine düştüğü an başlar. Kimlik odaklı psiko-travma terapileri anne karnında geçirilen dönemin kimlik oluşumunda, kimliğin tahrip olmasında çok büyük etkisi olan bir dönem olduğunu göstermiştir.

Annenin bebeği istememesi ve bebeğin bilinçli olarak istenmediğinin farkına varması ilişkiyi oluşturan baskın unsur haline gelir ve sadece anne karnındaki değil tüm yaşamları boyunca kuracağı ilişkilerini etkiler. İstenilmeyen çocuk olmak kendinden nefret etme, kendini reddetme ve kendine karşı kötü davranışlar içerisinde bulunma şeklinde ortaya çıkan kaçınılmaz, içsel bir psikolojik dinamik yaratır.

Çocuk anneyi içselleştirir ve kendi isteklerini, arzularını yok sayar ve küçümser, içselleştirdiği annenin kendisi ile ilgili isteklerine boyun eğer. Hunter'ın pika sendromu, kendine zarar verici davranışlar içerisinde olmasıyla, sendromun hamilelikte başlaması ise annesinin hamileliğinin tecavüz ardından olması ve istenmeyen çocuk olması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte Hunter'ın etrafındaki herkesi memnun etmeye çalışması da istenmeyen çocuğun hayatta kalma stratejisi olarak özellikle annesinin ve başkalarının isteklerini karşılamayı seçmesi ile açıklanabilir.

Filmin ilerleyen sahnelerinde Hunter'ın yuttuğu nesneleri dışkısından bulması, onları temizlemesi ve küçük bir tepside sergilemesi dikkat çekmektedir.

Hunter hamileliğinden ziyade yuttuğu nesnelerden gurur duymaktadır ve hayatındaki en büyük mutluluğu bu nesneler olmaktadır. Bununla birlikte filmin başlarında hamileliğin Hunter için planlı bir şekilde meydana gelmediği ve bebek sahibi olmak için kendini hazır hissetmediği görülmektedir. Bu iki veri birleştiğinde Hunter'ın yuttuğu nesnelerden bu kadar gurur duymasının nedeninin kontrolü ele geçirme hissi olduğu söylenebilir. Evden ve eşi ile ailesinden kaçtıktan sonra babasıyla görüşen Hunter yaptığı görüşmede kontrol benim elimde diyerek sendromunun nedenlerinden birinin de kontrolü kaybetme olduğunu işaret etmektedir

Annesiyle görüşüp istenmediğini net bir şekilde anlayan Hunter'ın babası ile görüştüğünde "Benden utanıyor musun?" sorusunu yöneltmektedir. Bu noktada gelen hayır cevabı, Hunter'ın aslında utanılan şeyin kendisi değil tecavüz durumu olduğunu anlamasını ve kendisi ile dünyaya gelme şekli arasında bir çizgi çekmesini sağlamaktadır.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet rolleri annelik ve iyi bir eş olma yönündeki görevleri ön plana çıkarmaktadır. Fakat Hunter etrafındaki insanları mutlu edebilmek için ne kadar çabalasa da bu rollere girememekte ve kendini mutlu hissedememektedir. Anne ve bebek ilişkisini genellikle doğum sonrası bir durum gibi anlatan filmlerin aksine Smallow bu bağlanmanın doğum öncesinden başladığını dikkat çekmesi yönüyle değerli bir film olarak karşımıza çıkmaktadır. Değinmeden edemeyeceğim. Filmdeki psikoloğun Hunter ile görüşmelerini gizli bir şekilde Hunter'ın eşine anlatması ve Hunter'ın bunu duyması büyük bir yıkıma yol açmıştır. Bu noktada bilimsel etiğin ve ruh sağlığı çalışanı ile danışan arasındaki ilişkinin mahrem olması gerekliliğini bir kez daha görmekteyiz. İyi seyirler dilerim...

Tuğçe Erdem
Uzman Psikolojik Danışman

HAYALLERİM AŞKIM VE SEN

(1987)

Yönetmen: Atıf Yılmaz

Tür: Dram / Tutku

Yapım: Türkiye

IMDB: 7.1

Süre: 93 dk.

Oyuncular:

Türkan Şoray

Oğuz Tunç

HAYALLERİM AŞKIM VE SEN

Freud'a göre, gerçeklik ilkesinin çalışmaya başlamasıyla zihin, bölünür, ayrılır, gerçeklik sınamasından uzaklaştırılarak yalnızca haz ilkesinin boyunduruğu altına sokulur. Bu faaliyete düşlemleme (phantasying) denir. Sinemanın da olgun savunma mekanizmalarının bir gelişimi sonucunda tüm düşlemlerin yüceltildiği bir savunma aracı olduğunu varsayarsak, yönetmenliğini Atıf Yılmaz'ın, senaristliğini ise Ümit Ünal'ın üstendiği bu filmde çocukluk düşlemlerini sinemaya taşıyarak gerçeklik arayışını sürdüren Coşkun karakterinin yolculuğuna şahit olmaktayız.

Yazı spoiler içermektedir.

Coşkun yetimhanede yetişen genç bir senaryo yazarıdır. Çocukluk yıllarında yetimhanede Derya Altınay adındaki artistin filmlerini izlediğinden beri ona hayranlık duymaktadır. İlk tanıştığı tipleme "Yavrum" filmindeki Nuran'dır.Nuran tam da o yaşlardaki bir çocuğun hayallerini süsleyebilecek, yavrusu hasta olduğu için üzülen, eşi ile sorunları olmasına rağmen tamamen anneliğe odaklanmış fedakar, cefakar ve bir o kadar da "acıların annesi" tiplemesindedir. Coşkun filmi izlediği gece rüyasında koridorda evladını kaybettiği için ağlayan Nuran ile karşılaşır. "Ağlamayın isterseniz ben sizin evladınız olurum." der. Annesizliğin sebep olduğu içsel çatışmayı düşlemleme yolu ile ilk defa yatıştırmaya çalıştığını görürüz. Bu süreç ergenlik döneminde "Bataklıkta Bir Çiçek" filminde karşılaştığı Meryem ile daha da ilerler. Meryem Nuran'ın aksine işveli, kadınsı cinselliği çağrıştıran bir tiplemedir.

Cinsiyet rolleri ve cinsel kimlik oluşumunu ödipal karmaşa ve nesne ilişkileri bazında ele alacak olursak, erkek çocuk ona ilk hazzı ve bakımı veren anneye aşık olur. Oral dönemde çocuk sadece iyi meme ve kötü memenin ayrımındadır ancak bu kötülüğün kendisinden mi anneden mi geldiğini ayırt edemez.

Ve hatta kendi içindeki yıkıcı gücü fark ettiğinde annesinin kendisini dışlayacağından korkar ancak annenin çocuk ağladığında ona yanıt vermesi ile bu çatışma tekrar aşka dönüşür. İyi ve kendisini kapsayan anne çocuğun zihinde oluşan ilk kadın imgesidir. Gelişen bu aşkla birlikte baba tarafından iğdiş edileceği korkusuna kapılır. Çocuk tüm bu çatışmaları çözümleyebildiğinde cinsel dürtüleri ile birlikte benliği de gelişmeye başlar.

Coşkun, elbette ki yetimhanede yetiştiği için böyle bir aile ortamını deneyimleyememiştir. Ancak Nuran gibi bir annenin ve Meryem gibi bir kadının düşlemlerinde var olması nesne ilişkilerinin eksik olmasına rağmen Coşkun'un ego bütünlüğüne yardım eden önemli bir kalkan görevi görmüştür. Normal şartlarda baba tarafından ensestin yasaklandığını öğrenen çocuk yaşadığı çatışma sonucunda libidinal enerjisini dışarı yönlendirir.

Ancak Coşkun böyle bir aile ortamında yetişmediği için iki tiplemenin de coşkunun zihninde halen çatışma içerisinde olduğunu görebilmek mümkündür. Melek tiplemesi gelmesine rağmen Nuran tiplemesinin Coşkun'un hayatında hala bu kadar etkili olmasının sebebi bir savunma mekanizması olarak bölmeyi kullandığının bir göstergesi olabilir. İyi anne ve cinselliği çağrıştıran anne birbirinden iki zıt tiplemelerde hayat bulmaktadır.

Bu çatışma o kadar had safhadadır ki Coşkun artık bu çatışmadan usanmıştır ve bu tiplemeleri yüzeysellikle suçlar. Birbirine düşman bu iki kadını birleştiren gerçek bir kadın arayışındadır aslında. Bir yandan kendisine bir annenin tüm gerçek şefkatini gösterebilen ama aynı zamanda da düşlemlerini karşılayacağı bir kadın hayal etmektedir. Bu kadın ancak ve ancak Derya Altınay'ın kendisi olabilir diye düşünür ve tüm zamanını düşlemindeki kadınla birlikte olabileceğini hayal ettiği ve sadece ve sadece Derya Altınay'ı hayal ederek yazdığı senaryoya ve bu senaryonun filme çekilmesi için çabalamaya ayırır. Bu senaryo öyle bir senaryodur ki başkarakterlerinin isimleri dahi yoktur. Sadece "Kadın" ve "Adam" vardır. Öyle bir aşktır ki bu "Tanrım, ne kadar da düşlerimi dolduran aşkla ve beni içine alıp bitirecek şefkatle dolu o eşsiz kadın imgesine benziyordu. Sevgisini aradığım kadının ta kendisiydi. Onu düşündükçe içimi sıcaklık kaplıyordu." diye düşünmektedir Adam. Sokaklar boyunca tek kelime etmeden ama bir o kadar da karşılıklı konuşarak, birbirlerini tamamlayarak yürürler adeta. Ama birden bire Kadın kaybolur. Adam Kadın'ı tekrar bulduğunda ise Kadın ilk görünümünden epey farklıdır. Adam Kadın'a "Bu sen misin?" diye birkaç defa sorar. Tanışmıyorlarsa neden bu kadar tanıdık geliyordur adama? Adam karşısındaki Kadın'ın aşık olduğu kadın olduğunu anlar ve onunla birlikte olur.

Uyandığında ise saf aşkına zarar verdiği kaygısı ile hem kendini hem de karşısındaki kadını suçlar.

Kadın "Sana bütün yüzlerimi gösterdim. Tüm kapılarımı açtım" der ve balkondan atlar. Polis kim öldürdü diye sorduğunda ise adam "Ben öldürdüm." der.

Coşkun yazarken farkında olmasa dahi senaryoda aşık olduğu saf temiz kadının nispeten kirlenmiş bir kadına dönüşmesi aslında hala Nuran ve Melek'in etkisi altında olduğunun göstergesi olabilir. Tek fark bu yeni ikilemde karşımıza biraz daha karakter olabilme doluluğuna sahip, yüzeysellikten daha uzak ve birbirine daha yakınlaşmış ve hatta farklı görünse dahi aynı vücutta buluşabilmiş olmalarıdır. Bu yüzden adı hala "Kadın"dır. Bu iki tiplemenin küllerinden bir karakter yaratmak istemektedir ancak gerçekte karşılaşmadığı sürece zihnindeki kadın imgesinin bir tiplemeden öteye geçemeyeceğinin farkında değildir.

Filmin sonlarına doğru Coşkun senaryosunun kötü yapımcılar tarafından son derece yüzeysel bir film haline getirilmesi gerçeği ile düşleminden uyanır. Filmin oynadığı sinema perdesini tüm düşlemlerinden vazgeçercesine yakar ve salondan çıkar. Dışarı çıktığında küçük bir Beyoğlu çocuğunun bilet alıp filmi izlemek için içeri girdiğini görür. Birinin düşlerinin son bulduğu noktada bir diğerinin düşlemi başlamaktadır belki de.

Tıpkı filmde Coşkun'un Derya Altınay'ın filmlerinden etkilenmesi gibi Ümit Ünal da bu senaryoyu yazarken Demir Özlü'nün "Bir Beyoğlu Düşü" öyküsünden esinlenmiş ve onun düşlemleri bu senaryoya yansımıştı. Düşlemlerimiz yaşadıklarımız aracılığıyla açığa çıkar ve evrimleşir. Peki bu film sizin hangi düşleminizi etkiledi? Düşlemlerinizin her zaman sizi ayakta tutması dileği ile. İyi seyirler.

Ayşenur Öztürk
Psikolog

VAVİEN

(2009)

Yönetmen: Durul Taylan - Yağmur Taylan

Tür: Dram / Gerilim / Komedi

Yapım: Türkiye

IMDB: 6.5

Süre: 100 dk.

Oyuncular:

Engin Günaydın, Binnur Kaya, Settar Tanrıöğen

VAVİEN

Taylan Biraderler olarak tanınan yönetmenlerin bu filminde Celal, karısı Sevilay ve ergenlik dönemindeki oğullarından oluşan, düşünce ve duygu paylaşımı olmayan, mutsuz bir ailenin portresini görmekteyiz. Her karakterin gizli dünyasına inip karanlık taraflarıyla ilişki kurmalarını gözlemlemekteyiz.

Yazı spoiler içermektedir.

Celal, orta yaşlı, elektrik işleriyle uğraşan, evliliğinde ve hayatında mutsuz biridir. Mutsuzluğunun sebebi olarak karısı Sevilay'ı gördüğünden ona sistematik şekilde psikolojik şiddet uygulamaktadır. Tarif etmesi en zor şiddet türü olan psikolojik şiddet, genellikle erkekler tarafından uygulanmakta ve yapılan araştırmalarda sebebi erkeğin güç arayışı, öfke boşaltımı ve kadınları kontrol etme/cezalandırma ihtiyacı olarak gösterilmektedir Filmdeki psikolojik şiddet belirtileri Sevilay'ın sevgi, ilgi, destek gibi duygusal ihtiyaçlarının yaptıkları tartışmada narsistik incinme yaşayan Celal'in Sevilay'ı yolun ortasında inmeye zorlayarak cezalandırması, karısının her cümlesini eleştirip küçük görmesi ve hakarette bulunması şeklinde kendini göstermektedir. Sevilay'ın bu şiddete karşı gösterdiği tavırdan bağımlı kişilik yapısına sahip olduğunu söyleyebiliriz. Hatta bu ilişki örüntüsünü kendi ebeveynlerinden öğrendiğini de... Babasının baskın, eşinin ve kızının fikirlerine önem vermeyen, bastıran hatta küçümseyen bir tavırda olduğunu görmekteyiz. Freud'a göre eş seçerken bilinçdışı süreçler etkindir. Kötü bir çocukluk geçirmişsek bilinç seviyesinde ebeveynlerimizin zıttı bir karakter hayal edebilir ve "Babam/annem gibi biriyle birlikte olmak istemiyorum." gibi cümleler kurabiliriz. Ancak bilinçdışımızda bizi yetiştiren kişilerin özelliklerini ararız. Bunun sebebiyse geçmiş travmalarımızın iyileşmesi için beynimizin çocukluk ortamımızı yeniden yaratmaya çalışmasıdır.

Filmde gördüğümüz üzere Sevilay da tıpkı babasının kişilik özelliklerine sahip bir eş seçmiştir. Annesinin de yapılan telefon konuşmalarında ne kadar kabullenici olduğunu ve Sevilay'ın da benzer bir tavır sergilediğini görmekteyiz.

Celal, aynı zamanda narsistik özellikler göstermektedir. Kendini diğer insanlardan üstün görmesi, eleştiriye aşırı denebilecek kadar kapalı olması ve benmerkezci duruş sergilemesi bu görüşü destekler niteliktedir. Porno cd'leri biriktirmesine, bunu saklamak için özel bir çaba göstermesine ve ergenlik dönemindeki oğlunun cd'leri keşfettiğini öğrendiğinde gösterdiği agresyona narsistik çerçeveden baktığımızda bir yansıtma olduğunu görmekteyiz. Saklanması gereken olarak gördüğü yani kendinde beğenmediği bu durumu oğluna yansıtarak aşağılaması, fiziksel ve psikolojik şiddet uygulaması bunun örneğidir. Oğlunu her gördüğünde olumsuz olarak atfettiği bu davranışı tekrar hatırlamaktadır.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Türk sinemasında adını sıkça duyuran Vavien, içerdiği metaforlar ve psikolojik öğeler bakımından oldukça zengin bir yapıt. Köken ailelerimizden getirmiş olduğumuz özelliklerin kendi ilişkilerimize yansımasını ve bunun bazen patolojiye yol açtığını aktarmakta. Yağmur ve Durul Taylan'ın tüm bunları komedi ve gerilim tarzında yapmaları da sinemalarını ayrıştırmakta. Ancak aile bireyleri arasındaki ilişki geçişinin keskin bir şekilde yapılması ve herhangi bir temele dayandırmaması bütünlüğü bozmakta. Bu sebeple Celal ve Sevilay arasındaki ilişkinin gidişatını tahmin etmek oldukça zor. Film bittikten sonra soru işaretleri belirmekte. Bu gibi detayları göz ardı ettiğimizde filmi izlerken keyif almamak mümkün değil. Önceden izleyenlere bu yazı için keyifli okumalar, yazıdan sonra izleyeceklere de iyi seyirler dilerim.

Ayşe Çokyavaş
Psikolojik Danışman

"Yoksa beni uçurumdan sen mi attın, Celal?"

VAVİEN

(2009)

MELANCHOLIA

(2009)

Yönetmen: Lars von Trier

Tür: Dram / Bilimkurgu

Yapım: Danimarka

IMDB: 7.2

Süre: 135 dk.

Oyuncular:

Kirsten Dunst,
Charlotte Gainsbourg,
Kiefer Sutherland

MELANCHOLIA

Sıra dışı yönetmen Lars von Trier tarafından yazılıp yönetilen filmde Claire ve Justine adlı iki kız kardeş anlatılmaktadır. Hayat tarzları birbirine zıt iki kardeşten Justine depresyona, drama ve melankoliye yatkın bir karakterken, Claire kız kardeşine göre toplumsal normlara daha uygun bir karakterdir. Film, Justine'in düğünü ile başlar. Kız kardeşi Claire'ın evinde görkemli bir eğlence ile evlenecek olan Justine kendi düğününe geç kalmıştır. Müstakbel eşi ile birbirlerini sevdikleri ve birlikte çok mutlu oldukları görülen sahnelerin yansıtılmasından sonra Justine'in değişken ruh hali ile sergilediği aykırı davranışları seyirci tarafından fark edilmeye başlanır. Tam bu sıralarda Melankolia adlı bir gezegen, yörüngesinden çıkarak hızla Dünya'ya doğru gelmektedir ve artık herkes kendisi için tasarladığı son ile yüzleşecektir.

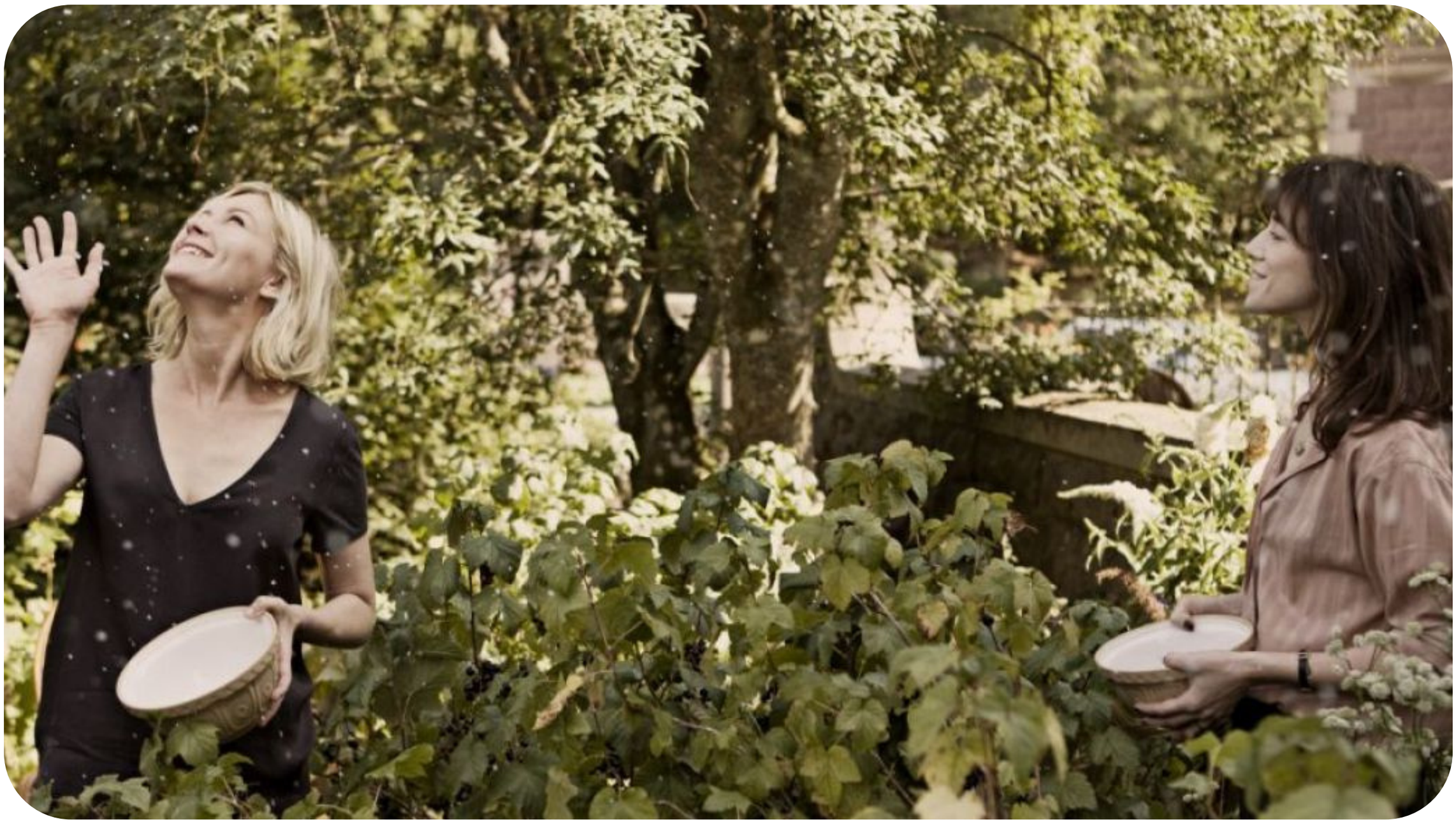
Yazı spoiler içermektedir.

Lars von Trier'in "depresyon üçlemesi" adını verdiği serinin ikinci filmi olan Melankoli'de aykırı kız kardeş Justine ağır depresyon belirtileri göstermektedir. Karakterin tüm içsel sancıları seyirciye yansıtılmıştır. Mutlu gibi göründüğü düğün eğlencesinde bile sürekli ortamdan kaçmaya kalkması en başta basit bir evlilik ve bağlanma korkusunu düşündürse de durumun öyle olmadığı anlaşılmaktadır. Etrafında kendisinin mutluluğu için koşuşturan insanlar olsa da Justine sürekli olarak bir şekilde yalnız kalmayı tercih etmektedir. Evleneceği adam Michael'dan bile köşe bucak kaçtığı görülmektedir. Justine'in yakın ilişki kurmaktan özellikle kaçıyor olması depresif bozukluk belirtilerinden de olan "sosyal çekilme" kavramını anımsatmaktadır. Bireyin konfor bölgesini terk etmemek istemesi, kendini izole etmeye çalışması olarak tanımlanan bu kavram Justine karakterinin kendi düğünü boyunca dışarı, atların yanına, yeğeninin yanına kaçmasını ve hatta

kendisini banyoya kilitlemesini açıklar niteliktedir.

Depresif bozukluğu olduğu tahmin edilen Justine film boyunca depresyonun belirtilerinden sayılabilen intihar olgusunu düşünmemiş ve girişimde bulunmamıştır; ancak Dünya'nın yok olması fikrini de büyük bir olgunlukla karşılamıştır. Dünya'nın yok olmasıyla ilgili yaptığı "Dünya kötüdür, onun için yas tutmaya gerek yok." yorumu da depresif bakış açısına kanıt oluşturur niteliktedir. Buna karşın kardeşinden farklı bir mizaca sahip olan Claire'in yoğun şekilde ölüm korkusu taşıdığı görülmektedir. Claire'in Dünya'ya çarpacak gezegeni fark ettiğinde oğlunu kaçırmaya yönelmesi bir yandan annelik içgüdüsü ve fedakarlık olarak açıklanabilse de psikanalitik yaklaşım, evrimsel yaklaşım gibi psikolojik ekollere göre kendi ölümünden sonra bile bir şekilde izini devam ettirebilme çabası ve varoluşsal düzeyde aslında bu dünyada kalıcı olduğunu hissetme gayreti olarak da yorumlanabilir. Claire'ın bu tepkileri Jeff Greenberg ve arkadaşları tarafından ortaya konulmuş ölüm

korkusuna da geniş açıklamalar koyabilecek kadar vakit getiren Dehşet Yönetim Kuramına göre ölme ihtimali karşısında kapıldığı dehşet duygusu ile önce bu düşünceleri ötelemeye çalışarak, gezegenin farklı bir yörünge kullandığına kendini inandırmaya çalışarak yani yakınsak savunmalar ile baş etmeye çalışmıştır. Bu savunma tek başına yeterli gelmediğinde yani artık elindeki aksi yöndeki kanıtlar ile yüzleştiğinde ıraksak savunmalara geçmiştir; ancak kuramda bahsedilen benlik saygısı, kültürel dünya görüşü ve yakın ilişkiler olarak adlandırılan üç bileşenli savunmaları ortaya olmadığından dehşet duygusunu dizginleyememiştir. Benzer şekilde eşi de kapıldığı dehşet duygusunu sahip olduğu entelektüel yetenekleri ve bilgi birikimleri sayesinde bir süre dizginlemiş sonrasında gezegenin Dünya'ya çarpacağı gerçeğiyle yüzleştikten sonra kontrol edebileceği bir ölüm yolunu tercih etmiştir. Şikâyet etse de daima sevdiklerinin rahatını gözeten ve drama üçgenindeki kurtarıcı tanımına uygun bir karakter olarak karşımıza çıkan Claire ölüm karşısında hissettiği dehşet duygusuyla bildiği yöntemlerle

mümkün olduğu kadar savaşmaya çalışmıştır.

FİLME İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Lars von Trier'in "Bu bir düğün, melankoli ve psikolojik bir felaket filmi." olarak tanımladığı film sahiden de yönetmenin kendine has kasvetli tarzını bana derinden hissettirdi. İzlerken sanki yaşam enerjimin çekildiğini hissetmiş olsam da film derinleştikçe derinleşiyor, bu yönünden etkilendiğimi itiraf etmeliyim. Film ile ilgili sinematografik, varoluşsal, felsefik birçok açıdan çok çeşitli incelemeler yapılmış. Meğer film benim gözlemlerimin de dışında bambaşka ayrıntılar da barındırıyormuş. İlginizi çekerse bu incelemelere de göz atmanızı tavsiye ediyorum.

Bunların dışında filmi izlediğimden beri kendi kendime şu soruyu soruyorum; "acaba ben dünyanın sonunun gelişini nasıl beklerdim?" Ben henüz bir cevap bulamadım. Peki siz?

Feyza Kılınç
Psikolojik Danışman

tiyatro incelemeleri

MERHABA VE HOŞÇAKAL

(2017-2018)

Yöneten: Diren Özdoğal

Yazar: Athol Fugard
Çeviren: Ayşım Tanlı
Süre: 109 dk.

Oyuncular: Ulaş Öğüç,
Suzan Polat

Sahne: Lefkoşa Sanat Tiyatrosu

MERHABA VE HOŞÇAKAL

Geçmiş...Kaçmamız gereken mi yoksa yüzleşmemiz gereken bir gerçek mi? Kaçımız bütün gücüyle onunla yüzleşmek ister? Ya da hangimiz daha cesaretlidir gerçekler denizinde kulaç atma konusunda? Belki birkaçımız, belki de hiçbirimiz...

Baba evine parasız kaldığı için dönen fakat nefret ettiği geçmişiyle yüzleşmek zorunda kalan bir kadının ve erkek kardeşinin birbiriyle hesaplaşmasını bizlere sunar bu oyun. Peki bu hesaplaşmada kazanan kim, kaybeden kim...?

Yazı spoiler içermektedir.

Oyun, 15 yıl sonra evine dönen Hester'ın sahneye girişiyle başlar. Hester babasının geçirdiği iş kazası sonrasında verildiğini düşündüğü tazminat parasını almak, bir merhaba ve hoşça kal demek için evine dönmüştür. Hester yıllar önce gerçek benliğini bu evde bırakmış ve kendi ideal benliğini yaratarak geçmişine çizgi çekmiştir. Ailesine, geçmişine ikincil duygu olan öfkeyle bakması, yoksulluk içinde geçen çocukluğun ve doyurulmamış isteklerinin olduğu, beklentilerinin karşılanmadığı şüphesi doğurmaktadır. Çocukken kardeşiyle girdiği bir ortamda karşısındaki kızların en güzel kıyafetlerini giymiş olmalarına karşın kendilerine zavallı fakirler gözüyle bakmaları ve Hester'ın aşağılanmış, önemsenmemiş, haksızlığa uğramış hissini yaşadığı yine öfkesinin nedenlerine dair ipuçları vermektedir. Bu öfke Hester'ın içinde o kadar büyümüş ki geçmişinden kaçmasına neden olmuştur.

Evdeki kutuların açılması ve geçmişiyle yüzleşmesi ile; Hester'ın ilk gelişindeki güçlü ve sert imajının yerini kendine acıyan, çocukluğundaki gibi zavallı hisseden biri alacaktır. Kapitalist dünyada; yeni olan hiçbir şeyin ona ulaşamadığını ve hatta günlerin bile ona ulaşmadan önce kullanıldığı düşüncesi, Hester'da birincil duygu olan engellenmiş hissine ve bu hissin ikincil duygulardan öfke ve nefrete yol açtığını düşündürmektedir.

Öte yandan ablası Hester' ın geçmişten kaçmasının aksine, kendisinin geçmiş ile iç içe yaşaması, kendini geçmişinden, yaşadıklarından ve ailesinden ayrıştıramayan yalnız hisseden Johnny... Çok istediği makinistlik mesleğini kazanmasına rağmen sakat kalan babası için geleceğini feda eden biri olan Johnny, öfke ve nefret yerine acıma ve merhametle doldurmuştur yüreğini.

Babasını yeni kaybetmiş olduğu ve yaşadığı travmanın etkisi ile ruh sağlığının pek de iyi olmadığı yansımaktadır seyircilere. Babasının ölümünü ve bir daha geri gelemeyecek olmasını kabullenmemiş, babasının hayaletini bekliyor olması savunma mekanizmalarından inkar (yadsıma) davranışı gösterdiğini akla getirmektedir.

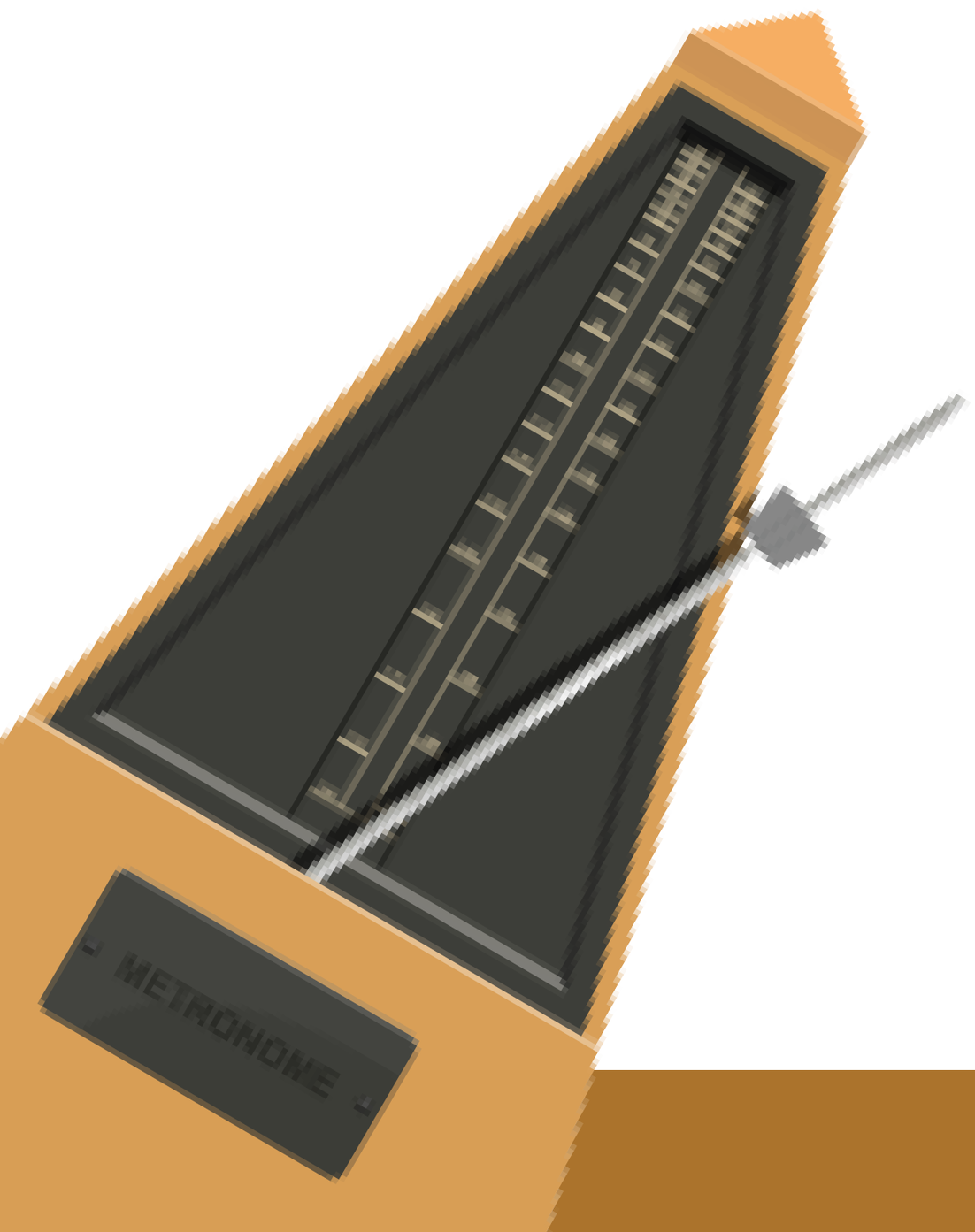

Oyunun ortalarından sonuna kadar Johnny'nin babasının kıyafetlerini giymesi ve babasının ölmeden önce sakat iken kullandığı koltuk değneği ile yürümeye çalışması kendisini babasının yerine koyma çabası "özdeşleşme" davranışı gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yine Johnny' nin babası vefat edene dek kendi isteklerini göz ardı edip babasının bakımı ve istekleri ile ilgilenmesi, hatta bu sebeple kazandığı makinistlik işine babasını tercih etmesi, "özgecilik (alturism) davranışında bulunduğu ihtimalini düşündürmektedir.

OYUNA İLİŞKİN KİŞİSEL İZLENİMLERİM

Sürükleyici olup, seyirciyi olayın içine kolaylıkla alan bir oyun olduğu kanaatindeyim. Üstelik izleyenlere kendi çocukluğunu düşündürdüğü, geçmişine götürdüğü ve öz eleştiri yaptırdığını düşünmekteyim. Bireyin hem iç hesaplaşmasını hem de ailevi çatışmalarını gözler önüne sererken, bu hayattan göçmüş insanlara ait olan anıların nasıl duygular yaşattığını da gerçekçi bir şekilde yansıtan bu oyunu izlemenizi tavsiye ederim. Sevgiyle kalın...

Elif Altay
Psikolojik Danışman

HİZMETÇİLER

(2018-2019)

Yöneten: Can Ali Çalışandemir

Yazar: Jean Genet
Çeviren: Salah Birsel
Süre: 70 dk.
Sahne: Projeno 2

Oyuncular: Çiğdem Yıldız,
Saliha Cansu Saka,
Can Ali Çalışandemir

HİZMETÇİLER

OYUNUN ÖZETİ

Hanımlarının dayanılmaz “var”lığı karşısında kendi “yok”luklarında kaybolan; dayatılan sınıfsal kimliklerinde hapsolmuş iki kız kardeş...

Sefaletlerini nefret ve korkuyla karışık bir tutku noktasına taşıyan kızlar iğrendikleri benliklerinden kurtulmak için ne kadar ileri gidebilirler...“

Yazı spoiler içermektedir.

Hizmetçiler, iki kız kardeşin uçlarda gezinen davranışlarının gözler önüne serildiği bir oyun. Hanımefendi gelmeden önce yapılan provalar, hanımefendiye yönelik sahip olunan öfke ve hayranlığın, nefret ve öykünmenin bir arada olduğu zıt duyguların ifade ediliş biçimleri. Adler tarafından açıklanan aşağılık duygusu ile üstünlük çabası bu noktada devreye girmektedir. Kişinin aşağılık duygusunu üstünlük çabasına taşıyamaması neticesinde aşağılık duygusunun aşağılık kompleksine dönüşmesi söz konusu olabilmektedir. Aşağılık kompleksi ise zararlı birtakım davranış örüntülerine yol açmaktadır.

Hizmetçilerin sahip oldukları konumdan ötürü birbirlerini yermeleri, birbirlerine sataşmaları ve hanımefendi ile eşinin zarar görmesine yönelik isteklerini dile getirmeleri, aşağılık kompleksini akıllara getirmektedir. Oyunda da kız kardeşler iki ucu temsil etmektedir. Kız kardeşlerden, Solange, her söyleneni yerine getirip boyun eğici davranışlar ortaya koyarak gestalt yaklaşımındaki alt benlik (under dog) kavramını akıllara getirmektedir. Alttan alma, üstü kapalı direnme alt benlik ile karakterize olup, bu karakterde alt benliğin (under dog) örneklerini görmek mümkündür. Üst benlik ise prova sahnelerinde hanımefendiyi canlandıran Claire adlı hizmetçinin davranışlarında belirmektedir.

Claire, otoriter, emir vermekten hoşlanan ve eleştirel bir yapıya sahip olan üst benlik (top dog) davranışlarını provalar sırasında ortaya koymaktadır. “Uyku hapları her şeyin üstesinden gelmeyi sağlar.” kişi zorluklarla mücadele edecek gücü kendinde bulamadığında içinde bulunduğu durumdan uzaklaşmayı tercih edebilmektedir. Bu noktada akla ego savunma mekanizmalarından bastırma gelmektedir. Birey yüzleşmek istemediği, kaygı ve acı verici durumlar karşısında bastırma savunma mekanizmasına başvurabilmektedir. Sağlıklılığı belirleyen ölçüt ise bu savunma mekanizmasının (mekanizmaların) kullanılma sıklığıdır. Hanımefendinin hizmetçilere hediyeler sunması ile birlikte ona yönelik ilgi ve hayranlık beslenirken, hediyelerin geri alınması halinde ise öfke ve nefret duyguları devreye girmektedir.Bir yandan her şeye son verip ‘hizmetçi’ kimliğinden kurtulmak öte yandan kendilerine yapışmış hizmetçi kimliğine uygun davranışlarda bulunmak. Bununla birlikte

hizmetçilerin, hanımefendinin bilmediği konularla ilgili bilgi dolu paylaşımlarda bulunmaları karşısında; hanımefendinin aşağılayıcı bir tavırla "siz nereden buluyorsunuz bunları, okuma-yazmanız var mıydı, karıştırdığı kavramlar söz konusu olduğunda ise fark etmez ne olduğu" şeklinde hizmetçilerle konuşması, toplumsal sınıf ayrımının belirginliğini de gözler önüne sermektedir. Zenginler sadece mal-mülk sahibi değil aynı zamanda bilgi sahibidirler; hizmetçilerin maddi güçleri olmadığı gibi bilgi konusunda da noksandırlar, bakış açısını bu ifadelerin gerisinde görmek mümkündür. Oysaki kendini geliştirmekten aciz, her şeyi bildiğini sanıp aslında bilgiye, insani olarak adlandırılan duygulara yabancı olan hanımefendiler nezdinde zenginler, görünüş itibariyle 'iyiyi ve gücü' temsil etmektedir. Oyunun sonlarına doğru suçun, kötülüğün ve başarısızlığın hizmetçilerle, onların nezdinde yoksullarla; gücün, başarının ve görkemin ise zenginlerle ilişkilendirildiği sahneleri görmek mümkündür. Alenen söylenmeyen, yapılmayan şeylerin örtük bir biçimde yapılmaya başlandığını, geçmişten bugüne belirginliği azalmış bir toplumsal sınıf ayrımı perspektifi ile sunan oyunu, dijital medya kanalları aracılığıyla izleyebilirsiniz.

OYUNA İLİŞKİN KIŞISEL IZLENIMLERIM

Sosyolojiye ilgi duyuyor; insan davranışlarını belirlemede statünün önemli olduğunu düşünüyorsanız bu oyun tam da size göre. Oyunda bazı sahneler gereksiz bir biçimde uzatılmış olsa da bunu oyunun doğası bağlamında tolere etmek mümkün. Keyifli seyirler dilerim.

Mücahit Akkaya

Psikolojik Danışman / Doktorant

PSIKOLEKTIF+